Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

SAMBŪRIS

INNSBRUCKO LIETUVIŲ STUDENTŲ SAMBŪRIO "LITHUANIA" LAIKRAŠTIS.

1946 m. birželio mėn Nr.2

S t e p a s K a i r y s
Vilniaus Un-to adjunktas

A K A D E M I N I A M J A U N I M U I

Vargiai ar yra dar pasaulyje tauta, kuri tiek daug turėjo kentėti dėl savo "būti ar nebūti", kaip mūsų tauta. Amžiais mūsų mažame žemės kampelyje pūtė žvarbūs vėjai, siautėjo viską naikinančios audros. Prigimtyje taikinga žemdirbių tauta savo žemės ribas turėjo nuolat dangstyti savo sūnų krūtinėmis. Kas beišmatuos, kiek kraujo ir energijos mums visa tai kainavo? Tauta betgi nemirė. Po kiekvienos audros ugnimi nusiaubtame krašte mes vėl atkakliai kibdavome į darbą, vėl statydavome naujas sodybas, ardavom užleistus dirvonus, tuo reikšdami nenugalimą mūsų tautos gyvybingumą.

Dabar besitęsianti tragedija yra didžiausia mūsų istorijoje. Keletos metų laikotarpyje mes buvome ne vieną kartą laisvinti. Kokiu dabar minėti lietuviui tą šventos prasmės laisvės žodį, kuris pikto žmogaus buvo panaudotas šlykščiai priespaudai ir tautos sunaikinimui pridengti. Žodis "išlaisvinti" mūsų skaudžiausiu patyrimu dabar turėtų reikšti - "apgrobti, apvogti, apgauti, išniekinti, į kalėjimą įkišti, ištremti, galiausiai be jokios gailės sušaudyti". Ir tik dėlto, kad lietuvis visuomet lietuvių likti norėjo, kad jam svetimos yra naujų "pranašų" idėjos, kad jo siekiama kultūra yra visai kitokia, kad jo teisybė turi tiktai vieną vienintelę prasmę.

Šiandien jau du metai DP vardu pažymklinti mes bastomės kruvinu širdimi po Europos griuvėsius, palikti svetimų malonei ar nemalonei. Toli likę namai pasidarė tūkstantį kartų brangesni, negu sveikata, ir mes nostalgijos prispausti, ieškome kelių tarnauti savo'

2

Žemei. Paskutiniu metu sušvytėjęs pasiryžimas eiti kultūrinio darbo kryptimi leidžia tikėti, kad tauta ir šitoje sudroje nežus.

Du dalykus turime žūt būt išlaikyti - mūsų dvasinę ir fizinę jėgą. Dvasinė mūsų jėga glūdi mūsų tauriųjų lietuviškų papročių išlaikyme, savo gyvenimo tvarkyme mums tradiciniais krikščioniškais pagrindais, rimtame profesiniame pasiruošime, suliejime visos išeivijos masės vieningon, savimi pasitikinčion, žinančion savo kelią ir galutinį tikslą, bendruomenėn. Fizinę mūsų jėgą išreikštų kūno sveikata, kuri yra svarbiausia gyvenimo džiaugsmo sąlyga ir tautos konkretaus pajėgumo laidas ateities dienose.

Akademiniam jaunimui, kuris turi didelės įtakos plačioje išeivijoje, kuris anksčiau ar vėliau bus pašauktas kurti naują mūsų valstybinį gyvenimą, šie reikalai turi ypatingai rūpėti. Visa tai sąmoningai suprasdami, veikliomis pastangomis prie šių tikslų įgyvendinimo prisidėdami ir jais visą savo sielą tikėdami, geriausiai tarnausime savo žemei.

Tauriejį mūsų papročiai, paveldėti iš kartos į kartą, remiasi lietuvio garbe, ritieriškumu ir dvasine švara. Jie spindi mūsų protėvių darbuose, mūsų padavimuose, mūsų dainose. Tauta, netekusi garbės ir doros, - lavonas - trąša kitoms. Mes tai aiškiai matome kad ir šiose dienose. Iš čia kyla ypatingas reikalas atsparumo prieš visa tai, kas galėtų mus infektuoti. O grybas jau veisiasi.. Plinta savanaudiškumas, tuštumas iki kvailybės, didėja pavienių asmenų ir šeimų moralinis pakrikimas. Liūdna, bet amžinųjų tautos papročių smukimu prasideda jos galas. Tautos papročiams nusikalsta ir tie, kurie kuria mišrias šeimas. Mes kas kartą netenkame iš savo mažo skaičiaus jau taip brangių žmonių. Prasidedanti asimiliacija, kurią bandoma pateisinti procentine lyčių sudėtimi išeivijoje, praskiedžia tautos kraują ir primena jau turėtas liūdnas pasėkas istorijoje. Akademinis jaunimas, mūsų geroji atranka, privalo turėti šiuo reikalu aiškų ir kietą nusistatymą.

Į rimtą profesinį pasiruošimą ir visokeriopą lavinimąsi yra įsijungęs didelis procentas studijuojančio jaunimo. Nežiūrint aplinkos kliūčių, kai kur tikrai medžiaginių sąlygų, išlaikomi šalti nervai, žiūrima į reikalą rimtai ir stipriais šuoliais iriamasi į priekį. Mokslas mums padės lengviau išlaikyti varžybas čia tarp svetimųjų, o Lietuvoje gi bus geriausiu

draugu atstatymo darbe. Norėtųsi dar priminti svetimų kalbų studijas. Vienos vokiečių kalbos, kurią Vokietijoje būdami šiek tiek apvaldėme, nebepakanka. Klaidingai mano kai kurie, sakydami: "Jei reiks, išmoksim! O gal nereikės?" Juo anksčiau pradėsime, juo bus geriau, nes laikas vietoje nestovi, o darbą ateitis tikrai pateisins.

Vienybės žodis Lietuvoje buvo daugiausia kartotas žodis visais laikais. Deja, nepakanka vien garsiai mušti vienybės būbną, reikia darbų.. Mums tenka stebėti kitų akademinių vienetų nuotaikas /Vokietija!/, skaityti laikraščiuose kai kuriuos "vienybės" vardu įvykusius pokštus, girdėti apie lietuvių akademinio jaunimo suskilimą visomis spektro spalvomis ir užkulisinę "saviveiklą". Prieš partijas esmėje nieko negalima turėti, bet jų priemonės dažnai nedžiugina. Ar jau toks yra lietuvio kultūros lygmuo, ar kur kitur šuo pakastas?.. Negerai daro tie, kurie vedami aklo politinio egoizmo ar asmeniškų išskaičiavimų tokiu tautai atsakingu metu kiršina jaunimą. Labai gaila, kad dar yra mūsų tarpe žmonių, žiūrinčių varlės perspektyvos žvilgsniu mūsų ateitin. Argi kovos lauke, kai mirtis žiūri į akis, gali ginklo draugas draugą paklausti, kokios jis yra spalvos? Jie gerai žino, kad tik pasitikėjimas ir abipusė parama gali jiems atnešti pergalę, o abejodami jie žus abu. Ateis diena, ir mes, gal būt, atsidursim apkasuose, nežiūrint jokių įsitikinimų skirtumo. Argi svarbus bus tada tie maži reikaliukai, kai mirtis žiūrės į akis? Pagalvokime apie tai jau dabar.

Mūsų sambūrį, laimei, gal daugiau dėl hermetiškos padėties dar nėra pasiekę papročiai "Made in Germany". Mūsų sambūrio "Lithuania" tikslas - būti harmoningu spektru, gražia vaivorykšte, kurioje visos spalvos išsirikiavę šalia viena kitos tam, kad puikiu deriniu džiugintų stebėtojo akį. Jame telpa visi, kuriems yra sava lietuviškoji mintis ir krikščioniškos kultūros idealai. Mūsų bendruomenė nėra beformė, negalvojanti suniveliuota masė, kaip kad bandoma primesti, ir retas kuris nėra politiškai apsisprendęs. Mes siekiame vienybės įvairume. Tokios vienybės, kuri suvedą bendran darban įvairios pasaulėžiūros žmones kultūringam vienas kito pažinimui ir papildymui, džentelmeniškam dvasios bendravimui. Mes matome tik tai, kas mus riša ir savo kaimyne įžiūrime ne kokį nors spalvotą baubą, bet brolį-sesę, lietuvį-lietuvę. Čia apie vienybę nėra kalbama, nors ji ir lydi sambūrį per visus pirmuo-

4

sius darbo metus. Mano manymu, sambūris gina teisingu keliu.

Fizinė jėga ir sveikata ugdytina, kultyvuojant įvairiassporto šakas, organizuojant įvairias iškilas ypač ten, kur kraštas gražus savo žemėvaizdžiu. Mūsų jaunimo linkimu į sportą nusiskųsti negalima. Šis linkimas buvo gal jau net per didelis. Ne veltui sakoma, kad mūsų paskutinio dešimtmečio jaunimui žymiai daugiau rūpėjo krepšinis ir futbolas, negu gera knyga, geras koncertas ar svetima kalba. Čia reikėtų pusiausvyros. Ne milžino galva silpnomis degtuko kojomis filosofas, taip pat ne raumenų kalnas kūdikiškomis smegenimis žmogus yra mūsų tikslas. Mes turime siekti pilnutinio žmogaus, stipraus dvasia ir kūnu, kuris visuomet būtų pasirmošęs atlikti savo pareigą. Akademinis jaunimas ypatingai turėtų kovoti su plintančiomis išeivijoje ydomis, kurios kenkia tautos sveikatingumui. Viena iš jų yra alkoholizmas. Alkoholikai ir jų išsigimę ainiai Lietuvai tikrai nereikalingi.

Gyvename tikrai sunkų ir lemiamą mūsų tautai metą. Jei apie ateitį galvojant ne vienam rankos nusvyra, liaujamasi tikėti gražesne diena, tai mums, akademiniam jaunimui, nevalia nei minutėlei suabejoti. Mūsų pareiga yra palaikyti kitų tautiečių tarpe viltį ir tikėjimą teisybe. Mes turime rikiuotis, pasišvęsti ir tvirtai tikėti. Taigi, aukštyn širdis!

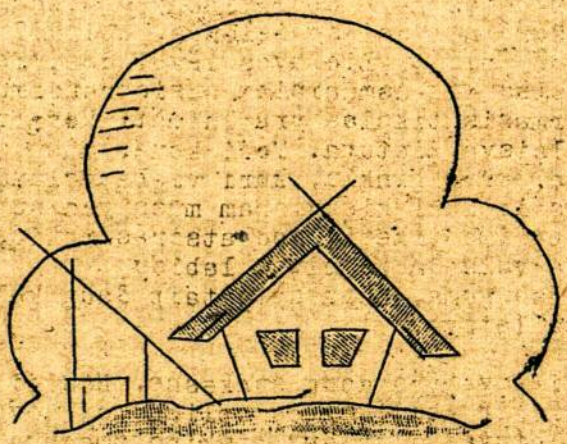

5

MŪSŲ KELIAS

Šitie žodžiai nenori pasakyti, kad mes tariamės radę ką nors naujo arba nepaprasto. Mūsų maža lietuvių studentų bendruomenė, susibūrusi sambūrin "Lithuania" Tirolio sostinėje yra visą laiką tyliai, atkakliai ir daug dirbusi, ir tiktai šiandien - po vienerių darbo metų, kai toji bendruomenė rengiasi išsiskirstyti - mes norime pasidalinti mintimis su savo kolegomis anapus sienų. Mes norime tikėti, kad mūsų patyrimai ir mūsų mintys padės išryškinti lietuvių studentų tremtinių tolimesnį kelią. Labiausia tačiau kalbame šituos žodžius apie save todėl, kad mus nuolatos pasiekdavo ir dar vis pasiekia keisti mūsų kelio aiškinimai ri nusprendimai, kurie trumpai tariant, mus susviedžia į vieną ar kitą politinių srovių krepšį.

Nei politikai, nei tikram politikavimui mes nesame jautę jokio pasibiaurėjimo. Tačiau mažiausia, svetimas ir nesuprantamas mums tam tikras politikavimo būdas, kur už savojo daržo ribų nepajėgiama nieko įmatyti. Tokio politinės pasaulėžiūros supratimo buvo stengtasi visomis jėgomis išvengti. Sambūrio vidiniam gyvenime buvo sudarytos sąlygos bendroms diskusijoms, kuriose kiekvienas studentas turėjo progos stiprinti arba susidaryti savo politines pažiūras. Kito žmogaus pažiūrų pakentimas ir įvertinimas ir kultūringa kova yra lydėjusi šiuos diskusinius sekcijos susirinkimus. Bet sambūris pats, kaip organizacija, yra įstatuose užakcentuotas kaip apolitinė organizacija. Sambūris nepasisako nei dėl socialinės, nei dėl politinės būsimosios laisvos Lietuvos išvaizdos. Tai palikta kiekvieno studento asmeniniam apsisprendimui. Nes sambūrio pirmasis tikslas yra laimėti kovą už nepriklausomą ir laisvą Lietuvą. Toji kova, mūsų supratimu, yra dvejopa. Kova ginklu, kuri vieną valandą mus visus sujungs ir kuri kiekvienam mūsų yra suprantama, ir mes nenorime tikėti, kad atsiras tokių, kurie tą lemtingąją valandą pagalvos labiau apie savo asmeninį saugumą, negu apie taip daug kalbėtąją savos tėvynės laisvę.

Antroji kova yra daug sunkesnė, Nes ji neefektinga. Ji pilka ir kasdienybės aplinkumoj kovojama: kova už gyvą Lietuvą kiekvieno atskiro žmogaus širdy. Ir tai yra pirmiausia: kova už žmogų, už asmenybę. Bendruomenė šiuo atveju gali būti tik pagelbiniu veiksniu,

6

gali būti tąja tinkama aplinkuma, kurioje atskirasai žmogus, individas gali tokią kovą savyje kofoti. Viso tai, ką šiandieną mes matome Vokietijos ir Austrijos stovyklose gyvenančių tautiečių tarpe, neliudija, kad mes būtume jau tokie sąmoningi kur glūdi mūsų pirmasai rūpestis. Tiktai vertingam žmoguje gali iš viso gimti ir gyventi tikėjimas ateitim, viltis ir ryžtas. Sambūris todėl kviečia ir kviečia visus pirmiausia šiton kovon, ne politinių intrigų ir raizginių balosna. Pirmiausia, mes manome, reikia užtikrinti gimtosios žemės nemirtingumą kiekvieno tremtinio širdyje, tada tiktai galėsime tikėti ir laisve ir ateitim.

Prieš mus koroja tokia gausybė sunkių ir lemtingų klausimų, ir jie šaukiasi skubaus ir rimto išsprendimo, tuo tarpu mūsų tremtinių meses apėmusi apatija ir paviršutiniškumas, - o mąstantieji ir turintieji vadovauti ima ginčytis dėl kurio nors partiniai ambicinio klaustuko. Argi tai tikrasai kelias?! Kelias laisvon Lietuvon?! To norėjo sambūris išvengti ir išvengė. Tiesa, klausimas tokiu būdu buvo išspręstas labai siauram ratelyje, bet tai įrodė, kad toks klausimo sprendimas yra ir mūsų tarpe įmanomas! Iš tiesų, argi ne pirmasai uždavinys kiekvienos studentų bendruomenės čia, išeivijoje turėtų būti suburti visus lietuvius studentus, kurie nori svetur išlaikyti savo širdyse gyvą Lietuvą ir kurie įžvelgia tokio susiorganizavimo nepalyginamą pranašumą, ginant ir saugojant savo dvasinę, tautinę ir fizinę gyvastį?! Ir: argi šito netrokštome visi, be politinių įsitikinimų ir pasaulėžiūrų skirtumo, visi lietuviai studentai?!

\- - -

Sustoti tektų tiek dar vienu klausimu. Mūsų įstatuose įrašyta, kad sambūris vadovaujasi krikščioniškosios kultūros klausimais. Šitas užakcentavimas kaip tik labiausia yra buvęs priežastim, kad mūsų bendruomenė buvo tuč tuojau antspauduota tam tikru antspaudu. Arčiau stebįs mūsų gyvenimą, suprastų, kiek naivūs ir nepagrįsti yra toki įtarimai, tačiau mes suprantame, kad šioje vietoje reikalingas išsamesnis pasisakymas. Ką mes suprantame ir vadiname krikščioniškąja kultūra? Šiandienis pasaulis mums tai ryškiausiai iliustruoja: mes įmatome, kad didžioji kova, kuri dabar kovojama prie diplomatinių konferencijų stalų ir žmonių širdyse, nėra vien tiktai kova

7

tarp komunizmo doktrinos ir vakarų demokratijos, bet daug labiau dialektinio materializmo, masių diktatūros /teisingiau: vergijos/ ir senosios kultūros paniekinimo kovą, prieš žmogaus žmogui meilės, atskirojo žmogaus vertės ir senosios Europos kultūros principus. Ir visa tai, prieš ką kovoja dialektinis materializmas labiausiai ir tikslingiausiai nuseko pasirinktieji du žodžiai: "krikščioniškoji kultūra". Tarp kita ko, ne mes vieni, bet milijonai pasirinko tuos pat žodžius, kurie gali ryškiausiai paliudyti esančią begalinę prarają tarp Rytų ir Vakarų. Galų gale, kiekvienas mūsų, kuris palikęs savo žemę jon negrįš, iki ten siaus komunistinis režimas, argi jau tuo pačiu nėra pasiekęs prieš dialektinį materializmą? Argi mūsų tarpe yra ir tokių, kurie tik dėl geresnio ar blogesnio maisto arba rūbų paliko savo tėvynę? Jeigu taip nėra, tai kokia pozityvi jėga gali labiau negu krikščionybė laimėti kovą prieš materializmą ir žmogaus nuvertinimą? Tokia plačiausia prasme suprasta krikščionybė įrašyta mūsų sambūrio įstatuose ir mes jos stengėmės ir stengsimės laikytis, nes mūsų giliausiu įsitikinimu, jos pergalėje yra ir mūsų tėvynės pergalė ir laisvė.

Tai keletas žodžių apie mūsų kelią mūsų kolegoms, bendro likimo draugams. Mes norėtume, kad tie žodžiai rastų atgarsį ir supratimą. Mes norėtume, kad mūsų nuveiktas darbas sugebėtų tapti įnašu bendran mūsų tremtinių studentų gyvenimam.

Henrikas N a g y s

1946.VI.17

- - - - - - -

Vargingos tėvynės vargingi vaikai,
Nekeikime savo skausmingo likimo!
Mūs kruvinos skriaudos ir dygūs vargai
Ir liūdinčiais kryžiais pasvirę kapai -
Ar sėkla šviesaus Lietuvos atgimimo.

P u t i n a s

8

Ant.Kandidas

K A R A S A R T A I K A ?

"Sambūrio" Nr.1 išspausdintas mano straipsnis, kuriame buvo nagrinėjamos politinės problemos, reikalingas mažos pataisos. Tas straipsnis buvo rašytas tik ką prasidėjus užsienių reikalų ministerių konferencijai Paryžiuje. Minėtame mano straipsnyje buvo kalbama, kad bus sprendžiamas Lietuvos klausimas. Normalia derybų tvarka Pabaltijo klausimas iš tikrųjų turėjo būti sprendžiamas. Iš tolimesnės konferencijos eigos ir jos pabaigos galima spėti, kad šis klausimas vis dėlto nebuvo spręstas. Ir antroji Paryžiaus ministerių konferencija palies Pabaltijo valstybes, irgi sunku iš anksto ką nors teigiamo pasakyti. Jei įvyktų bendroje plotmėje pasitarimai tarp užsienių reikalų ministerių visais klausimais, ir jei Sovietų Sąjunga padarytų visas politines nuolaidas, apleisdama visus užimtus kraštus /Balkanus ir kt./ tuo atveju, mano manymu, Pabaltijo problema galėtų būti išspręsta taikos keliu Sovietų S-gos naudai. Tačiau minėtame mano straipsnyje buvo tiksliai nuspėti Paryžiaus ministerių konferencijoje įvykusieji nesutarimai ir Sovietų Sąjungos politinės įtakos išplėtimas visoje Persijoje.

Sovietų Sąjungos politikai Irano klausime laimėjo. UNO tarptautinis politikos prestižas nusmuko. Vienas iš gabiausių ir energingiausių politikų Amerikoje, būtent Stetinius, atstovavęs UNO-je Ameriką, - atsistatydino. Atsistatydinimo priežastys labai aiškios - Irano klausimo likimas. Maža to, kad Iranas gavo bolševikų kitais rūbais perrengtą komunistinę vyriausybę; dar svarbiau, kad, pasikaitus Persijos vyriausybei, ir visos Persijos politinė kryptis bus tik Sovietų S-gos įtakoje, jei nebus kitų įvykių. Šie įvykiai ir pirmosios Sovietų S-gos padarytosios nuolaidos Jaltoj, Potsdame, reikia manyti, paskatins Sovietų Sąjungos politikus nedaryti didelių nuolaidų. Kas yra be pertraukos sekęs politinius įvykius, pastebėjo, kad Sovietų S-ga atitinkamais politinių problemų sprendimo laikotarpiais spaudžia Angliją bei Ameriką streikais ir laivų sabotažais. Kai Paryžiaus konferencijoje savo griežtumu pasižymėjo Byrnes, po to sekė geležinkelių streikai visoje Amerikoje. Anksčiau, po Churchill'io garsiosios kalbos

9

apie karą ir Bevino griežtos taktikos, skendo laivai Anglijoje. Po Paryžiaus Konferencijos politinis tonas Amerikoje sušvelnėjo. Paskutinis Trumano politinis atsišaukimas į amerikiečių tautą turi labai didelės svarbos. JAV prezidentas Trumanas kviečia visus amerikiečius būti vieningais. "Karo metu mes buvome vieningi, mūsų priešai naciai buvo lengvai atpažįstami, kai jie mėgindavo drumsti mūsų vienybę. Šiandien šio pavojaus nėra, bet teisėtumas nėra automatiška karo pasekmė ir pavojus dar jaučiamas. Mes privalome vėl pradėti kovą prieš mažai pastebimą priešą - nevieningumą!" Taip pat nemažą politinę reikšmę turi Amerikoje leidžiamas keliasdešimt milijonų egzempliorių skaičiuje mažo formato laikraštukas, nukreiptas specialiai prieš bolševizmą. Jame nurodomi imperialistiniai bolševikų siekimai užimti kitas valstybes.

Laimėjimus Sovietų Sąjungos diplomatijoje nustelbia netiesioginiai Sovietų Sąjungos pralaimėjimai, būtent rinkimai Prancūzijoje ir Italijoje. Sovietų Sąjungos propaganda tuose kraštuose dėjo didžiausias viltis. Maža to, įvykusieji streikai ir sabotažai Amerikoje ir Anglijoje padeda tik Amerikos ir Anglijos policijai iš anksto užšachuoti pavojingus bolševikinius lizdus, nes, karui prasidėjus, jie jau nebus pavojingi. Šita prasme bolševikai per anksti atidengė kortas ir savus žmones iššifravo netinkamu laiku. Šie streikai ir sabotažai yra gąsdinimo priemonė, sprendžiant politines problemas, kur Sov. Sąjunga tikisi laimėjimų diplomatijoje.

Ar Sovietų Sąjunga dar gaus laimėjimų diplomatinėje arenoje - sunku pasakyti. Priklauso nuo to, ar Amerika ir Anglija jau pasiruošė karui. Laikraščiai rašo, kad atominių bombų skaičius yra trys šimtai. Iš kur galima semti tokias tikslias žinias apie tokį slaptą ginklą? Toks mažas atominių bombų skaičius įrodo, kad jų yra daugiau arba dar mažiau.

Užsienių reikalų ministeris Bevinas birželio 5 dieną anglų parlamente pareiškė, kad "sekantis užsienių reikalų ministerių sutikimas Paryžiuje bus paskutinis mėginimas - galimybė susitarti". Griežta Bevino kalba, nukreipta prieš Sovietų Sąjungą, kuri esanti, pasak Bevino ironingo pasakymo, vienintėlė tikra demokratinė valstybė, ir esą keista, kad pasaulio taikai grėsia tik tas faktas, kad keturi ministeriai negali susitarti.

10

Churchilio pasakyta kalba anglų parlamente diskusijų metu, po Atlee ir Bevino kalbų, išryškina didelį politinį vieningumą Anglijoje. Churchilis pasisakė, kad jis esąs darbo partijos priešas, bet tos partijos dabartinė vyriausybė Anglijoje tik vienerių metų laikotarpyje susilaukė didelių nuopelnų. Jis pagyrė Bevino vedamą užsienio politiką. Churchilis kalbėjo parlamente irgi apie karą, nurodydamas, kad dabartinis karas priklausąs nuo vieno ar kito asmens esančio Sovietų Sąjungos vyriausybėje. Po šių didžiųjų vyrų Anglijoje pasakytų kalbų reikėtų laukti, kad, nesusitarus antroje Paryžiaus Konferencijoje, pasaulis turėtų nukrypti karo link. Tuo tarpu staigaus karo simptomų nėra. Mes girdėjome daug kalbų, pasakytų apie karą, skaitėme daug straipsnių, tuo tarpu karo dar nėra. Bevinas taip pat savo minėtoje griežtoje kalboje pabrėžė, kad negalima Europą suvarkyti 10 mėnesių laikotarpyje ir jis turįs vilčių susitarti. Politikų kalbos turi irgi savų netikslumų. Užsienių politikoj po Anglijos parlamente įvykusių aštrių kalbų, pasirodė laikraščiuose žinios, kad Trumanas norį užmegzti artimus ryšius su Stalinu ir, nesusitarus Užs.Reik.Min.Konferencijoje, Trumanas manąs sustoti Maskvoje. Po to ši žinia buvo atšaukta. Diplomatinė kova yra panaši į šachmatų žaidimą; kiekvienas pareiškimas turi tam tikrą politinės linijos vedamą pageidavimą.

Savaime suprantama, kad šiandien pasaulis pasiskirstė į du priešingus polius: Sovietų Sąjungą ir jai priešingas valstybes. Bevinas, darbo partijos dienos proga, birželio 16 dieną, kaip pastebi anglų laikraščiai, pakeltu tonu pareiškė: "Aš apeliuoju į Molotovą ir Staliną, kad mes nelei.im Europą padalinti į du bloku, mes reikalausim atitraukti kariuomenę nuo Dunojaus ir kitų kraštų, kad valstybėse galėtų laisvai sužydėti laisvė prekyboje ir tarpvalstybinis prekybinis bendradarbiavimas.

Minėtoje Bevino kalboje jis reikosi nežinąs, kaip bus sudarytos taikos sutartys, bet tik viena jis galįs pasakyti, kad padėtis, kada viena tauta visą laiką grūmotų karu, ilgai tęstis negali. Tokia padėtis esanti neįmanoma. Aišku, nesusitarus Paryžiaus Konferencijoje, reikia laukti, kad Taikos Konferencija įvyktų be Sovietų Sąjungos dalyvavimo.

Nesbėjotinai karui ruošiamasi visu tempu. Prieš du mėnesius prancūzų katalikų laikraštyje pasirodė di-

11

delis straipsnis, kad mes esą karo prieangyje. Bolševikai turį apie 15 milijonų vyrų armiją tik Europoje. Kad ir ištikus ir Prancūzija galinti būti bolševikų okupuota. Tame pat laikraštyje paminėtas ir marš.Konjevo dienos įsakymas per R'ud. armijos manevrus Čekoslovakijoje, kad esą, anot Konjevo, vienas karas pabaigtas, bet antras prieš akis, nes Anglija sudariusi karo sutartis su Ispanija ir Turkija. Kitas prancūzų laikraštis "L'Epoque" gegužės 17 d. patalpino straipsnį apie Anglijos ir Amerikos kariuomenės reorganizavimą. Nurodoma, kad bolševikai turi viso apie 600 divizijų, iš kurių 300 yra Europoje ir jos uostuose. Buvo paminėta svetimšalių legiono sudarymas anglų ir amerikiečių kariuomenėje. Tuo tarpu Britų armijos vadovybė birželio 4 d. užginčijo svetimšalių legijono steigimą ir pranešė, kad jugoslavų, lenkų ir Pabaltijo piliečiai yra apmokomi kariškai, kad galėtų gerai eiti savo pareigas prie stovyklų apsaugos.

Šventasis Tėvas Pijus XII birželio mėn 1 d. Kardinolų Kolegijai pasakydamas kalbą prieš materijalizmą, tarp kitko pasakė:"Šiandien mes esame toliau nuo taikos, negu prieš metus, kada pasibaigė karas. Tarptautiniai diplomatiniai santykiai įsitempė, įsielektrizavo, ir vieną tamsų rytmetį pasaulis gali pulti į karo eksplioziją".

Straipsnis, tilpęs "Daily Mail", taip pat nagrinėja karo problemas; pasak jo, viešpatauja gili neapykanta Sovietų Rusijos visuomenės ir politikų prieš Angliją ir Ameriką, gi Anglijoje ir Amerikoje susidarė stipri neapykanta prieš Sovietų Sąjungos politinę liniją. Pakanka dvejų metų laiko, anot paminėto laikraščio, kad dabartinės tarptautinės padėties politiniai santykiai pavirstų į tikrą karą.

12

Tarpvyriausybinis Komitetas Pabėgėliams

Svarbiausias oficialus organas, kuris rūpinasi pabėgėlių reikalais, yra vad.Tarpvyriausybinis Komitetas Pabėgėlių Reikalams./Franc.Comite intergouvernemental pour les refugies, angl.Intergovernmental Committee on Refugees/. Jis yra įkurtas 1938 m liepos mėn Eviano konferencijoje prezidento Roosevelto iniciatyva. Tos konferencijos tikslas buvo palengvinti išspręsti klausimus, susijusius su plataus masto emigracija asmenų, kurie dėl savo rasės, religijos ar politinių įsitikinimų buvo priversti išvykti iš Vokietijos ar Austrijos.Antrasis pasaulinis karas sudarė naują padėtį, pagal kurią Tarptautinis Komitetas ir buvo reorganizuotas 1943 metais.

Jungtinių Tautų Organizacijos ribose buvo sudarytas komitetas, kuriame atstovaujama 20 šalių. Šis komitetas neseniai pabaigė Londone savo 8 savaitės trukusių posėdžių sesiją, kuriai pirmininkavo Didžiosios Britanijos užsienių reikalų ministeris Hector Mc Neil'is. Sesijos metu buvo paruoštas raportas, kuris bus patiektas JTO Ukinei ir Socialinei Tarybai. Šioji gi su savo pastabomis jį perduos JTO nariams vėliausiai liepos mėn antroje pusėje.

Šitame 20 tautų komitete pasireiškė daug nesutarimų, todėl prie minėto raporto yra prijungtas priedas, kuriame nušviečiama komiteto mažumos nuomonė.

Ypač skyrėsi nuomonės dėl patios pobūdžio to organizmo, kuris turėtų praktiškai išspręsti pabėgėlių likimą. Didžiosios Britanijos atstovas pageidavo, kad tai vykdyti imtųsi pati Jungt.Tautų Organizacija. Jo manymu, tik toks organizmas, kuris sudarytų integralinę JTO dalį, galėtų būti nešališkas ir galėtų tiek morališkai, tiek ir materiališkai remiamas visų JTO narių. Sov.Rusija, priešingai, pasisakė už sudarymą atskiros, teoriškai nuo JTO nepriklausomos institucijos, JAV irgi prisidėjo prie šios nuomonės, kurios ir nutarė komitetas laikytis. Savo buveinę toji institucija turės Europoje.

Komiteto posėdžiuose pasireiškė nuomonių skirtumų ir būsimos institucijos finansavimo klausimais. Didžiosios Britanijos atstovas siūlė, kad tos institucijos biudžetą tvirtintų JTO. Jungtinės Amerikos Valstybės, palaikomos Sovietu Sąjungos, išreiškė pageidavimą,

/tolian 25 pusl./

13

Vytautas M a č e r n i s

Iš " V I Z I J Ų "

Pirmoji

Kai išbundu vidunaktį klaikiam ir ima širdį plakti,
O smilkiniais tiksent kančia,
Vėl pamiršti vaizdai, tarytum pelkių šviesos rudeni-
Praeina pro mane. /nę naktį.

Ir aš matau gimtinį šiaurės kelią
Į saulę degančius namus,
Ten pats vidudienis, mergaitė skambina pietums varpe-
O jų skambėjimas toks linksmas, toks saldus. /liais,

Tokia tyla, ji lyg kančios pribrendęs lašas,
Į saulę sunkias pamažu,
Ir saulės spinduliai ant klevo lapų laša,
Medum nutyška tarp šakų.

Bet vakaruos antai jau temsta skliautas,
Kažkur toli dundėjimus girdžiu.
Ateina vandenys ant medžių kritusių šviesų nuplauti
Ir atgaivint laukų.

Tikrai ateina jie. Po orą vaikosi perkūnijos oželiai,
Ištiesę giedančius sparnus.
Gėlės taurėj miegojęs vėjas kelias
Ir ima medžiai bust.

Ir tuoj pirmi lašai šiušena lapais,
Gainioja viesulas liūtis sodrias,
O nuo stogų, tarsi mergaitės linksmos, čiurkšlės ple-
Upeliai srūva į valkas. /pa

14

Melsvi žeibai vagoja skliautus. Dunda debesys, ir
Ir nebaigia trenksmai aidėti. /šniokščia žemė

Bet pamažėl nušvinta pašaliai sutemę
Ir audros tyla, lygiai vandenys išsekusioj versmėj.

Iš debesies suspindi saulė vėl ir vyturėliai juokias,
Žvelgi, resotom pievom atbrenda pavakarys.
Ir ežero melduos pablūdusi lakštutė suokia,
Ir garsina sodus strazdų giesmė skambi.

Greit vakaras. Iš lauko grįžta tėvas į namus, kiemu
/atbėga šunes,
O vakarinnės dūmai iš raudono kamino jau driekias
/pažemiais.
Linguoja vėjas obelų viršūnėm, ir krypstančių langų
/stikluos
Jau paskutinės šviesos baigia žaist.

Ramu jau tėviškėj. Mėnulis pro klevus į kiemą žiūri,
Naktis graži ir dieviškai skaisti.
Tik pas mane klaikus vidunaktis, tik pelenuos maža
Ir baisiai daužosi širdis. /ugnelė gūri

15

L I E T U V I Ų S T U D E N T Ų O R G A N I Z A - C I J O S G Y V E N I M A S T I R O L Y I R V O R A R L B E R G E.

I. Nuo Lietuvių Studentų Atstovybės Vorarlberge iki Lietuvių Studentų Sambūrio "Lithuania" Innsbrucke.

Prieš atnešant prancūzų daliniams savąją trikolorę Vorarlbergan, ten buvo susibūrę nemažas skaičius lietuvių studentų. Jų tuometinę ir moralinę, ir materialinę būklę geriausiai apibrėžtų pačių vokiečių tokiems žmonėms sukurtas pavadinimas "Aushilfsarbeiter". To žodžio sąvokon įeina ir pusbadės AZ kortelės , ir griovių kasimas, ir bernavimas pas kalnų ūkininkus, ir geležinkelio darbininko dalia, ir nuolatinis terorizavimas įvairiais "Aufenthaltsgenehmigungeis" bei "Arbeitserlaubnisscheinais", net kartkartėmis smūgiai veidan arba kelėjimas. Tik atsitiktinai susitikdavo lietuviai studentai tuo metu ir visų bendroji kalba buvo apie tai, kiek ilgai dar truks, kol griūvantis Reichas visai sutrupės. Toji valanda turėjo ir mums suteikti vėl tikro ir laisvo žmogaus teises. Tiroly tuo metu gyveno labai panašia dalia apie 20 lietuvių studentų /Vorarlberge virš 80/.

Tik įžygiavus prancūzų daliniams ir pradėjus veikti visose Vorarlbergo vietovėse lietuvių tautiniams komitetams ir ypatingai centriniam lietuvių komitetui Vorarlberge /labai sėkmingai vadovaujamam Dr.Daukšos/, liepos mėn 2 d susirenka Bregenze, mažos inficietorių grupės sukviesti visi lietuviai studentai, gyvenę Vorarlberge /apie 80 žmonių/ ir išrenka pirmąją lietuvių studentų atstovybę Vorarlberge / kartu ir pirmąją atstovybę Austrijoje/: Atstov.pirm.stud.phil. Henrikas Nagys; vicepirm. stud.techn.Jaunutis Nasvytis; sekret.stud.arch.Aleksandras Tornau; reikalų ved.stud. techn.Jonas Matiejūnas ir iždininkas stud.med.Jonas Bagdonavičius. Šioji atstovybė pasirenka savo svarbiausiu uždaviniu užmegzti ryšius su visomis esamomis liet. ir kitų tautų stud. organizacijomis Vokietijoje, Šveicarijoje e.c., rinkti informacijas apie numatomus atidaryti universitetus ir rūpintis materialine bei kultūrine parama lietuvių studentijai. Šios atstovybės kolegišku rūpesčiu ir patarimu po keletos mėnesių iš-

16

sirenka ir lietuviai studentai Tirolyje savo pirmąją atstovybę: pirm.stud.arch.Š.Vasiliauskas, vicepirm. stud.med.D.Katelytė, sekr.stud.med.M.Arštikaitytė, iždin.stud.med.N.Bražėnaitė. Vorarlbergo lietuvių stud.atst.surenka daug vertingų informacijų, užmezga ryšius su YMCA ir Ponu Ministeriu Šveic.Turausku, taip pat suorganizuoja keletą išvykų ir eilę sportinių varžybų. Tirolio atstovybė savo keliu rūpinasi surasti kiek galima tinkamesnes sąlygas atvykstantiems liet.studentams Innsbrucko universitetan. Rudeniop, paaiškėjus, kad Innsbrucko universitetas tikrai veiks, beveik visi lietuviai studentai, gyvenę Vorarlberge, atvyksta studijoms Innsbrucko universitetan. Keletas kolegų atvyksta ir iš Aukšt.Austrijos ir Bavarijos. Tokiu būdu pirmajam visuotiniam susirinkime Innbrucke 1945.X.25 dalyvauja 80 studentų-studenčių /Iš viso sąrašuose vėliau:136/. Innsbruckas tampa nuo šios datos lietuvių studentų Austrijoje organizacinio gyvenimo centru. Vorarlbergo ir Tirolio atstovybės nutaria nutraukti savo separatinę veiklą ir minėtame susirinkime išrenkama nauja ir viena atstovybė, atstovaujanti visų lietuvių studentų reikalus, pradėjusių studijuoti Innsbrucko /Leopoldo-Franz'o vardo/ Universitete. Pirmasai susirinkimas praeina gana audringoje nuotaikoje ir šalia išrinktos komisijos parengti naujiems atstov.įstatams /kol.kol.Budzeika, Jesaitytė, Neniškis, Nagys, Razmines/ išrenkama ir naujoji Atstovybė tokios sudėties: Atstov.pirm.Henrikas Nagys, vicepirm. Stud.med.Juozas Sungaila, sekretorius: stud. phil.Joana Abramikaitė, ekonom.sekc.pirm.J.Mockaitis, kult,ir meno sekc.pirm.stud.phil.D.M.Jesaitytė, spaudos sekc.pirm.stud.phil.et iur J.Leonas, sporto sekc. pirm.stud.gamt.Vaclovas Žižys. Po keletos savaičių šios atstovybės sąstatas pasikeičia, ir būtent, ekon. sekc.pirm.įeina Atstovybėn kol.stud.teis.Petras Neniškis. Šioji Atstovybė sudariusi naujus įstatus, pradeda energingą ir sąmoningą veiklą. Per trumpą laiką šios Atstovybės iniciatyva išrenkamos atstovybės Grazo ir Salzburge, išrūpinama per atat.įstaigas nuolatinė piniginė liet.studentų parama stipendijų forma, organizuojama sava ramovė - valgykla, minėjimai ir kulbei sportiniai parengimai. Religiniams lietuvių studentų reikalams pakviečiamas kapelionas kun.P.Dačinskas /stud.phil./

1945 m gruodžio mėn Lietuvių Studentų Atstovybė Innsbruke prancūzų karinės bei austrų valdžių ir universiteto senato kviečiama persiorganizuoja į Lietuvių Stu-

17

dentų Sambūrį "Lithuania" Innsbrucke /Verein der Litauischen Studenten in Innsbruck "Lithuania"/. Pagal naujuosius įstatus /kurie savo esme niekuo nesiskiria nuo buvusių atstovybės/ naujoji Sambūrio taryba sudaroma tokios sudėties: Sambūrio Prezidiumas: pirm.H. Nagys; vicepirm.J.Sungeila, Sekretorius J.Abramikaitė. Tarybos nariai: finansų ir ūkio skyr.virš.P.Nemiškis; maitinimo sk.virš.Jurgis Noreika, spaudos skyr.virš. J.Leonas, parengimų skyr.virš. E.Vasiliauskas, literatūros ir meno sekc.vadovas D.M.Jasaitytė, visuomeninininkų sekc.vadovas P.Nemiškis, sporto sekc.vadovas V.Žižys. Be to tarybos nariais buvo įtraukti: stud.med.M.Arštikaitytė /stovyklos virš./ ir stud. arch.Š.Vasiliauskas /būsto komend./ Revizijos Komisija: Dr.J.Narbutas, stud.teis.S.Balys ir stud.teis. J.Pajaujis. Garbės Teismas: adv.Mauragis, stud.teis. J.Noreika ir kun.K.Razminas.

Iš tikrųjų, nei pagrindinė veikimo linkmė, nei aktyvumas nuo to persiorganizavimo nepasikeitė. Ir toliau buvo atkakliai ir pasišventusiai dirbama ir rūpinamasi rugalėti gausias kliūtis, kurios būdavo kely sutinkamos. Sambūris buvo netrukus oficialiai prancūzų karinės valdžios, austrų vietinės valdžios ir universiteto senato patvirtintas.

Prasidėjus vasaros semestrui, 1946 m vasario 23 d išrenkama nauja Sambūrio Taryba, kurios kadencija tęsis iki kitų mokslo metų pradžios /t.y. 1946 m spalių mėn/: Sambūrio pirm.Henrikas Nagys, Vicepirmininkas kultūriniams reikalams stud.chem. Steponas Kairys ir vicepirm. ekonominiams reikalams stud.teis. Petras Nemiškis. Finansų skyriaus viršininkas stud. ekon. Mykolas Merkūnas; Maitinimo skyriaus virš. stud.phil.G.Draugelienė; Parengimų skyriaus virš. stud.med. Gediminas Balukevičius; spaudos skyr.virš. stud.phil. Ona Stikliūtė. Sambūrio sekretorė J.Abramikaitė. Kiekviena sekcija išsirinko savo vadovus atskirai, ir būtent,: Literatūros-Meno sekc.pirm. stud.chem.Ričardą Urbonavičių, visuomeninininkų sekc. pirm.stud.ekon.Jurgį Budzeiką, sporto sekc.pirm. stud.gamt. Martyną Nagį. Aktyviai dalyvauja be to Tarybos veikloje stud.med.M.Arštikaitytė, kaip ekon. reik.grupės pirm.pavaduotoja. Reviz.Komisija:kol.kol. Budzeika, Viliūnas ir Činikas. Garbės Teismas: kol. kol.kun.Bačinskas, Jakštys ir Mauragis. Tokios sudėties Sambūrio Taryba vadovauja Sambūriui iki šiol. Samb.Vadov.iniciatyva,pritarient Grazo ir Salzburgo Sambūriamsbuvo sudaryta Centr.Liet.Stud.Atstov.Austrijoje. /žiūr.stat.str./

B.A.V.

18

P. S i m a n ė l i s

Kelętas bruožų iš vidinės mūsų sambūrio r a i d o s

1. 45/46 mokslo metų pradžios susirinkimo nuotaikos ir pirmieji ateities gyvenimo metmenys.

Kiekviena mokslo metų pradžia atneša studentui daug rūpesčių, iš jo reikalauja apsukrumo, sumanumo ir mokėjimo prisitaikinti esamoms sąlygoms. Innsbrucko U-tas, dėka prancūzų karinės valdžios plačiaširdiškumui ir užsieniečių studentų veiklumui formalumų atžvilgiu tampa visai lengvai pasiekiamos. Todėl nenuostabu, kad 1945 spalių mėn. 25.d. visuotiniame susirinkime dalyvauja 80 lietuvių studentų. Šis susirinkimas praėjęs savotiškos įtampos, peramumo, iš dalies abejingumo ir neryžtingumo, bet drauge ir apvaldyto tvirtumo bei drąsos ženkle yra vienas tų įvykių, kurs lietuvių Innsbrucko studentijai davė savitą charakterį ir savitą kelią. Charakteringi šio susirinkimo bruožai, kiek jie iš viso tokiais atvejais galimi suvokti, galėtų būti paminėti šie :

Susirinkimo dalyviai atstovauja savo nuomonę, kaip individai, kaip atskiri asmenys. Vyraujančios idėjos tautiškumas, demokratiškumas. Naujosios atstovybės rinkimai, kurie visada yra didelis įvykis studentų gyvenime, praeina demokratiškų tradicijų formoje su kandidatų pasiūlimais, kandidatūrų atsiėmimais, kandidatų aptarimais ir jų gerų bei blogų savybių iškėlimais, nusakant kuo kas buvo Lietuvoje okupacijos metu ir Vokietijoje, pagaliau slaptu balsavimu. Ypatingai rendamųjų kandidatų aptarimas iškėlė prinzipą, kad atstovybės žmonės turi būti ištikimi lietuviai, nenusikompromitavę žmonės ir pajėgūs diroti visuomenės darbą. Kandidatūrų atsiėmimas, kurs galėtų būti aiškinamas arba lietuvišku kuklumu, arba privataus asmeniško gyvenimo ramybės didesniu vertinimu už visuomenimo veiklą, arba apskritai socialinių tendencijų atrūkumu, kaip ten bebūtų, pasilieka pastovia Innsbrucko studentų žyme. Jau tada pasireiškusios socialinės ir individualinės tendencijos, pirmosios atstovaujamos vadovaujančių, antrosios daugumos eilinių studentų, tampa savotiškos įtampos reiškiniu. Šiame susirinkime iškyla taip pat vienas charakterin-

19

giausių Innsbrucko studentijos gyvenimo bruožų, būtent visumos bruožas. Šis visumos bruožas konkretizuojasi visų studentų reikalams teisingumo, lygybės ir būtinumo mąsto pritaikyme. Taip sakant, nuo pat pradžios pagrindiniu dėsniu visai natūraliai, be prakalbų ir gražbylyčių priimama ne kokia nors pasaulėžiūra, bet asmens jo pareigoms tinkamumas, toliau atskirų narių lygus, teisingas traktavimas nepaisant atskirų asmeninių ar kitokių tendencijų. Tai būtų principinis visumos dėsnis. Toliau tas visumos dėsnis pasireiškia ir įvairių sričių atžvilgiu. Tame pačiame susirinkime išrenkama ne tik Innsbrucko studentų atstovybė, bet drauge ir atskirų kultūrinių ir kitų gyvenimo sričių vadovai: kultūros ir meno reikalų vadovas, spaudos ir propagandos vadovas, sporto vadovas, ekonominė komisija ir Garbės Teismas.

Tai apimtis visumos dėsnis, kuris siekia apimti visas gyvenimo sritis. Būdinga dar ir tai, kad Innsbrucko studentai, neturėdami nei patalpų, nei kitokių konkrečių galimybių vis dėlto ryžtasi imtis plataus kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo darbo. Tuo pačiu visumos dėsniu vadovaudamiesi Innsbrucko studentai religiniams reikalams atstovauti pasikviečia kapelioną.

2. Visumos ir vienybės principų susikristalizavimas.

Susirinkimai nėra dar pats gyvenimas. Susirinkimai, ypač demokratinės santvarkos susirinkimai yra daugiau išraiška susiformavusių minčių ir tendencijų. Ir Innsbrucko studentijos gyvenimas po visuotinių narių susirinkimų nuolatos keičiasi ir įgauna vis kitą ir kitą pavidalą. Tą keitimąsi iš vienos pusės skatino gyvenimo sąlygos - prancūzų karinės valdžios direktyvos, universiteto vadovybės potvarkiai, naujosios austrų valdžios įstatymai, iš kitos pusės pačių studentų reikalai ir pageidavimai. Šiuo metu dar kartą išryškėja, kad tik vieningos visų studentų pastangos gali užtikrinti įmanomas gyvenimo sąlygas. Nuolatos augantis vietos gyventojų antagonizmas užsieniečiams ir įvairūs suvaržymai skatino lietuvius laikytis vieningoje bendruomenėje. Innsbrucko studentija nėra nediferencijuota. Ji savo narių pasaulėžiūriniu atžvilgiu reprezentuoja visas Lietuvos sroves. Bet būdinga yra tai, kad Innsbrucko studentija išskiria pirmon eilėn tolerancijos ir vienybės mintį. Vienybė čia nėra suprantama, atskirų srovių kapituliacija

20

vienos kurios srovės naudai, bet bendrų interesų ir bendros tremtinio dalios vienybė. Čia akcentuojama ne panaikinimas kitų pasaulėžiūrų, kad susidarytų vienybė, bet pasaulėžiūros palickamos kiekvienam asmeniui jo paties atsakomybei, o akcentuojama tai, kas rūpi visiems kaip žmonėms, kaip lietuviams, kaip studentams, kaip tremtiniams. Taip sakant, čia formuojasi įvairybės vienybė, kur įvairių srovių žmonės susiburia į vieningą vienetą pasiekti vienam tikslui - išlaikyti fizinę ir dvasinę egzistenciją ir nuolatos siekti Lietuvos nepriklausomybės atstatymo. Kelias, arba būdas, tie bendriausi dėsniai, pagal kuriuos tvarkosi Innsbrucko studentų bendruomenė, pasirenkamas - krikščioniškosios kultūros principai. Krikščioniškosios kultūros principai - čia kaip antitezė bolševistiniam materializmui. Tas, kas siekia nepriklausomos Lietuvos atstatymo, kas atsisako grįžti į tarybinę Lietuvą, tas savaime pasisako už vakarų krikščionišką kultūrą ir tokiu būdu pasisako už krikščioniškosios kultūros principus.

Būtų klaidinga manyti, kad pagrindiniai Innsbrucko studentų gyvenimo dėsniai - tolerancijos ir vienybės dėsniai atsirado visai savaimingai, be jokių nuomonių skirtumų. Tiesa, vienybės idėja nebuvo diskutuojama susirinkimuose ir viešuose posėdžiuose. Bet atskirose grupėse, mažuose būreliuose, pripuolamuose susidūrimuose pavienių asmenų, asmenų, kurie ėmėsi atsakomybės už visos Innsbrucko studentijos ateitį ir gerovę, šie klausimai buvo diskutuojami tikrai giliai, vispusiškai ir išsamiai. Ir tik atvirumas tiesai, taip sakant, nusilenkimas tiesai pajėgė pašalinti kraštutinius nuomonių skirtumus, nesiekiant iki smulkmenų išlyginti pažiūrų vienodumą. Kadangi vadovaujantys sambūriui patys giliai tikėjo įvairybės vienybe, jie šią vienybę tik tada proklamuodavo, kai to reikalavo jos apologija. Neapsirikdami galėtume pasakyti, kad Innsbrucko studentų vadovybė pirmoje eilėje stengėsi vykdyti vienybės mintį teisingumo, lygybės ir reikalo dėsniais ir tik vėliau ją skelbti. Nebuvo stengiamasi pirmoje eilėje paskaitomis ir žodžiais įtikinti žmones, kad reikia vienybės, bet buvo stengiamasi daryti taip, kaip vienybė reikalauja, kas gal ne visada ir ne visiškai pavykdavo. Tačiau šiandien jau galime konstatuoti faktą, kad Innsbrucko studentai yra tiek vieningi, kad jie jaukiai, be ginčų, be incidentų ir didelių nesusipratimų pajėgia vienoje patalpoje vienas su kitu bendrauti, bendrauti ir dirbti platų kultūrinį darbą.

21

Šitų principų šviesoje, arba, geriau pasakius, iš šitų principų aplinkos išplaukia tiek pirmosios Innsbrucko studentų atstovybės, tiek vėliau kiek modifikuoto Lietuvių Studentų Sambūrio "Lithuania" įstatai, patvirtinti prancūzų karinės valdžios, austrų karinės valdžios organų ir Universiteto Senato.

Innsbrucko studentai pamilo savo vieningą sambūrį ir jo pastangas vienybės dvasioje ir sutarime siekti savosios egzistencijos išlaikymo ir tėvynės laisvės atgavimo. Innsbruckiečiai jaučia, kad vienybė ir tolerancija nėra fikcija ar absurdas, bet kad vienybė yra realybė tam, kas apie ją nesiginčija, bet ją vykdo.

3. Įvairybinė vienybė ir religija sambūryje "Lithuania"

Visumos principu vadovaudamasi priešsambūrinė Innsbrucko studentų atstovybė, kadangi dauguma studentų yra katalikai, pakvietė sau kapelioną atstovauti religijos ir doros sričiai. Sambūris šį atstovybės žingsnį perėmė ir jį išaiškino. Sambūris jaučiasi lietuvių studentų susibūrimas. Jis pats neatstovauja religijos, nei jokios konfesijos. Jis apima visas konfesijas ir visas pasaulėžiūras bei politines grupes. Tad sambūris savotiškai vaizduoja valstybę, kurioje yra taip pat įvairių religijų ir įvairių konfesijų žmonių. Klausimuose, liečiančiuose religiją ir dorą, sprendžiamą balsą turi kapelionas. Jis kreipiasi į katalikus pats asmeniškai ir jis yra atsakingas pagal Bažnyčios nuostatus už katalikiškosios studentijos religinį ir dorinį gyvenimą. Sambūris, kaip visų studentų organizacija nesiima jokių religinių funkcijų vykdymo. Sekdamas lietuviškąsias tradicijas, tam tikrais atvejais, kaip savo švenčių metu, sambūris dalyvauja pamaldose, kaip organizuotas vienetas, palikdamas laisvę kitų konfesijų ir kitų įsitikinimų žmonėms pamaldose dalyvauti arba jose nedalyvauti. Religija yra gilus, sąmoningas ir laisvas asmeniškas apsisprendimas. Tad šios laisvės apsaugai sambūris nieko neįpareigoja ir neverčia vienaip ar kitaip apsispręsti. Religiniuose klausimuose sambūris palieka laisvę kapelionui tiesioginiai ir betarpiai bendrauti su kiekvienu individu, ieškančiu religinių vertybių.

22

P. N e n i š k i s

C e n t r i n ė A t s t o v y b ė

Paskutinis lietuviškos studentijos Austrijoje organizavimosi etapas yra pasiektas. Visų studentiškųjų vienetų veiklos koordinavimui garantuoti sudaryta Centrinė Lietuvių Studentų Austrijoje Atstovybė.

Tuo būdu tapo sudarytos galimai palankios sąlygos vieningam bendradarbiavimui idėjinėje ir ekonominėje plotmėje. Uždaviniai, kurie šiai centrinei atstovybei yra uždėti pagal visų studentiškųjų vienetų priimtą reguliaminą, atskleidžia labai plačius bendro darbo barus.

Visų pirma, vieninga linkmė tautinio lavinimosi ir veikimo srityse. Išryškinimas arba iškėlimas egzistencinių pagrindų kiekvienam atskirai, pagrindų, kurie turi išlaikyti žmogų sunkioje tremtinio dalioje, turi išlaikyti jį sveiką ir sąmoningą būsimame lietuvių tautos likime. Pasaulėžiūros išsivystyme kiekvieno studento sąmonėje turi glūdėti tvirtas jos pagrindimas, kuris turi reikštis tuo, kad individas sugebėtų savo interesų /ir interesų savo grupės/ galimybes aprėžti bendruomenės naudai. Vadinasi, pasaulėžiūros išryškinimas ir tolerancija tautos ir valstybės reikalų tvarkyme.

Antroji darbo sritis yra bendruomeninė pagalba materijalinių reikalų tvarkyme. Nevaržant asmeninės atskirų vienetų iniciatyvos atidengti visas galimybes studentu materijaliniam būviui pagerinti, yra statomas kardinalinis reikalavimas: nežiūrint kuris vienetas ką parūpino - viskas priklauso visiems lietuviams studentams. Visos gaunamos gėrybės eina per centrinės atstovybės fondą.

Ypač ekonominių reikalų tvarkyme centrinė atstovybė turi dar ir atstovavimo teisę /ši teisė yra išskirtinė - ji priklauso tik centrinei atstovybei/ užsieny. Ryšiai su kitomis lietuvių organizacijomis užsieny, ypač su šalpos organizacijomis, gali būti palaikomi tik centrinės atstovybės. Šis dėsnis jokiu būdu nevaržo atskirų vienetų iniciatyvos, nes kiekvienas vienetas turi teisę kreiptis į tas organizacijas centrinės atstovybės vardu, žinoma, neiš-

23

einant iš bendro darbo plano ribų.

Kokios priemonės šiems uždaviniams siekti yra numatytos? Centrinės atstovybės reguliaminas paliko visas galimybes pačios atstovybės nuožiūrai. Idėjinėje taip pat ir kultūrinėje plotmėje šiems uždaviniams siekti turės būti rengiami bendri posėdžiai, pašnekėsiai, diskusijos. Turės būti leidžiami biuleteniai ir gal periodiniai laikraščiai, kuriuose galės būti keliami pasaulėžiūriniai ir valstybiniai klausimai. Kultūrinis bendradarbiavimas, kaip dvasinis tautinio susipratimo ir subrendimo faktorius, galės reikštis bendruose meniniuose pobūviuose. Pirmieji žingsniai šia kryptimi jau yra padaryti ir sekantieji planuojami.

Ekonominiams reikalams tvarkyti bus daromi centrinės atstovybės pasitarimai, kurie išneš privalomus visiems vienetams nutarimus. Kadangi centrinės atstovybės narių yra penki, o nutarimai gali būti daromi tik 4/5 balsų dauguma /reikia manyti, kad nutarimai bus visuomet tik vieais balsais padaryti/, tuo būdu yra garantuojamas lygiateisis bendradarbiavimas.

Mažesniųjų vienetų teisės yra garantuotos dar kitu būdu, būtent tuo, kad tų vienetų vadai įeina į centrinę atstovybę kaip viceirmininkai, paliekant pirmininkavimo teisę didžiausio studentiškojo vieneto vedui - Innsbruck'o studentų sambūrio pirmininkui.

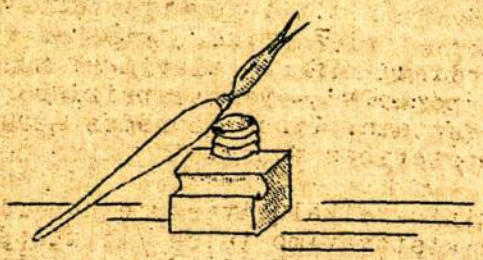

Yra trys žmonių rūšys: vieni, kurie gyvena tam, kad džiaugtųsi, kiti, tam kad kovotų, o treti vien tam, kad numirtų.

/Chamberlain/

24

M e s i r l a i k a s

Karas ne tiktai nuslino ištisus kraštus, sunaikino įvairiausias materialines vertybes, sugriovė daug menų paminklų, bet taip pat ir atskirus individus. Mažas liko Europoje nepaliestų. Dalis žuvo kovoje, dalis neteko sveikatos, dalis nukentėjo dvasiniai - ir tų yra daugiausiai. Jie yra išmesti iš normalaus gyvenimo vėžių ir normalaus galvojimo. Tokių randame kiekvienoje kampelyje - žmonių be savos pastogės, be savo tėvynės. Toks likimas ištiko ir mus.

Apleidę gimtuosius laukus, mes tikėjome greit grįšią. Buvo mėginamos spėlioti įvairiausios datos, grįžimas rodėsi jau visai arti, bet, vietoje to, mes vis tebestovime prieš visišką nežinią. Daugelis nustoja tvirto pagrindo po kojomis, liko viskam abejingi. Tačiau tarp šių, apatijon puolusių, žmonių vis dėlto yra ir tokių, kurie rimtai šio to imasi. Tai studentija. Jie dirba, semia žinias universitete, mokosi kalbų. Dalis jų baigia, dalis su pasiryžimu dar tik pradeda. Tiek vienus, tiek kitus reikia sveikinti, kad jie nepasiduoda bendrai, pas DP pasireiškusiai nuotaikai - merdėjimui ir laukimui "kažko".

Susibūrė čia studentai į vieną vienetą, susikūrė kultūriniai rateliai. Deja, kartu su šiais geraisais reiškiniais įsibrovė dar iš Lietuvos atsivežtas vadinamas akademiškasis nerūpestingumas, kuris dabar būtų, atrodo, lyg ir ne vietoj. Tie, kurie dar jauni, kurių užsibrėžtas tikslas dar nepasiektas, tie dabar turi progą dirbti. O kad studijos būtų sėkmingos, reikia jas tinkamai sutvarkyti. Nenorima tuo pasakyti, kad reikia ištisas naktis sėdėti ir dirbti. Anaiptol, reikia tik tinkamai susitvarkyti darbo laiką, kad nenukentėtų nei mokslas, nei sveikata. Paprotys po neproduktingai praleisto studijų laiko prieš egzaminus džiūti per dienas ir naktis prie knygos, maitinant save juoda kava ir papirosais, turėtų visiškai išnykti. Mes esam svetimšalis, ir mažiausia mūsų klaida atkreipia kitų dėmesį, mes turime turėti tautinę ambiciją, mes čia esame pagaliau tam, kad išnaudotume laiką, siekdami savo tikslo. Mes nežinome, kaip ilgai mes turėsime atitinkamas sąlygas, gali atsitikti, kad, vėliau tęsti studijas nebus įmanoma.

Sėkmingoms studijoms reikia ištvermės. Ištvermės kiekvieną dieną šį tą atlikti. Kartais labai mažais atro-

25

dančių atliktų darbų reikšmė išryškėje atėjus egzaminui, kada įsigytas žinias reikia tik suformuoti. Reikia griežtai suskirstyti laiką. Save suvaržyti pagal laikrodžio rodyklės pradžioje yra labai sunku, bet, praslinkus keletai mėnesių, tai bus visiškai įprasta. Daug reikšmės reikia skirti poilsiui; čia svarbus vienodas kėlimosi ir gulimo laikas. Laiko paskirstymas žymiai atsiliepia į darbo našumą, sveikatą ir net charakterį. Nuo to, kaip mes sunaudosime mums priklausantį laiką, priklauso mūsų ateitis. Bus pareikšta pagarba tiems, kurie kaip subrendę ir darbui pasiruošę piliečiai, stos tėvynės atstatymo darban ir bus paniekinti tie, kurie grįžę mėgins valgyti kitų pastangomis uždirbtą duoną, tuo tarpu, kai tapti žmonėmis jie turėjo laiko - veltui praleisto laiko.

M.N.

---.-.---

Amerikiečiai lietuviai rūpinasi Hamburgo Pabaltijo Universitetu.

Hamburge veikiančiam Pbaltijo Universitetui pagelbėti paskiri lietuviai Amerikoje ėmėsi gražios iniciatyvos. Štai, mus pasiekė žinia, kad, New Yorke susikūrė "American Committee for the Baltic University". Komitetui kurti iniciatyvos ėmėsi adv.N.Rastenis ir J.Laučka. Kovo mėn 26 d įvykusiame susirinkime į komiteto valdybą išrinkti: Nadas Rastenis - pirmininku, H.W.Lielnars /latvis/ - vicepirmininku, R.Pusta /estas/ - vicepirmininku, Kaz.Baltramaitis - gen.sekretoriumi ir Dr.M. Vinikas - iždininku. Komiteto adresas yra toks: c/o United Lithuanian Relief, 19 W.44th St.New York 18, N.Y.,U.S.A.

---.-.---

/Iš 12 pusl./
kad suinteresuotos vyriausybės turėtų pilną laisvę šiam biudžetui patvirtinti ar nepatvirtinti, visvien kokia būtų JTO politika.

Pabėgėlių statutas, tos priežastys, kurias jie gali iškelti, motyvuodami savo negrįžimą namo ir kurios turėtų visuotiniai galioti, - nebuvo precizuotos.

Tarpvyr.Komiteto Pabėgėlių Reik.skyrius Innsbrucke yra neseniai įsikūręs Hungerburge. Jo adresas: Hungerburg 40, villa "Seehof", tel.26-54. Šefas - Ltn.De Chalvron. Tuo tarpu Komitetas rūpinasi tik apatridais - asmenimis be pilietybės.

J.Mikėnas

26

- MŪSŲ KRONIKA -

Sekcijos

Sambūrio kultūrinis gyvenimas didele dalim pasireiškia sekcijų veikla. Tai mūsų pačių iniciatyvos ir savęs ugdymo sritis. Kada tremtinių gyvenimo pačioje pradžioje buvo įprasta visą kultūrinę veiklą suvesti į reprezentacijos reikalą, studentijoje iškilo tarpusavio bendro darbo interesas. Universitete mes radome svetimą kaloą ir daugeliu atvejų kitokį požiūrį. Sekcijose mes, tuo tarpu, susikuriame darbo sąlygas savoje visuomenėje. Jose formuojasi vienas patvariausių bendravimo ryšių - bendrų aspiracijų ir bendros plotmės.

Įsikūrus sambūriui žiemos semestro metu, mes turėjome meno, visuomenininkų, sporto sekcijas ir religini-filosofinį seminarą. Be jų, dirbo tautinių šokių grupė ir spaudos skyriaus leidžiamas sieninis laikraštis.

Pasidėjus vasaros kadencijai, sekcijų darbas buvo labiau subordinuotas. Kol.Stasio Kario - vicepirmininko kultūriniams reikalams - iniciatyva atsirado tarp atskirų sekcijų darbo bendras ryšys: buvo suruoštos trys kultūrinės popietės, išvykos į Grazą ir Kufsteiną ir religinės muzikos valanda bažnyčioje. Taip pat ir "Sambūryje" susibūrė visų sekcijų pajėgos. Mūsų kultūrinis gyvenimas įgavo vieningesnę ir tuo pačiu sėkmingesnę linkmę.

Šiame numeryje mes pasistengsime trumpai apžvelgti atskirų sekcijų įsikūrimo sąlygas ir jų darbą:

Visuomenininkų sekcija

Kiekviename didesniame akademikų būrelyje visuomet susitinka įvairių charakterių ir įvairių interesų žmonės, kurie vienos bendros organizacijos ribose jungiasi į įvairias grupes, norėdami lavintis savo srityje ir išvystyti vienokią ar kitokią veiklą. Panašiai buvo ir mūsų sambūryje. Susiorganizavę į

27

legalizuotą akademinį vienetą, susibūrėme į sekcijas ir pradėjome veikti. Viena tokių yra visuomeninkų sekcija. Sekcijos tikslas - jungti visus, besidominčius visuomeniniais ir politiniais klausimais kolegas ir kolegas, ruošti diskusinio pobūdžio sueigas, sekti politinį gyvenimą ir, reikalui esant, aktyviai dalyvauti visuomeniniame gyvenime. Sekcijos nariai yra įpareigojami aktyviai dalyvauti sambūrio vidaus gyvenime, iškeliant susirinkimuose naujus sumanymus ir kritikuojant visus mūsų akademinio gyvenimo reiškinius. Tie visuomeninininkų sekcijos uždaviniai išplaukia iš teisingo demokratinių principų supratimo, kur kiekvienė sveika kritika ir kiekvienas naujas sumanymas papildo ir išplečia organizacinę veiklą. Sekcijos iniciatoriumi reikia laikyti kol.Petrą Neniškį, kuris iškėlė sekcijos steigimo mintį ir vėliau sekcijai pirmininkavo. Sekcijos įsteigimo data - 1945 m gruodžio mėn 18 dieną, kada įvyko steigiamasis susirinkimas.

Tikroji visuomeninininkų sekcijos veikla prasidėjo po Kalėdų atostogų. Kas savaitė buvo šaukiami susirinkimai, kuriuose kiekvieną kartą buvo skaitoma politinė apžvalga ir referatas, kurį sekdavo diskusijos. Apžvalgas visuose susirinkimuose išsamiai ir įdomiai skaitė kol.Jakštys. Referatų buvo skaityta septyni, būtent, Kol.Mykolo Morkūno "Neturtas ir pažanga", kol.Alfonso Viliūno "Sovietų Sąjungos ūkio politika", kol.Petro Neniškio "Austrijos valstybės kūrimo metmenys", kol.kun.Petro Bačinsko "Pastovios taikos problema", kol.Henriko Nagio "Sambūrio linkmės ideologiniai metmenys", kol.Stasio Balio "Lietuvos valstybingumo problemos" ir kol. Griniaus "Emigracijos problemos".

Referatų sukeltos diskusijos išryškindavo ne tik pagrindinę referato temą, bet taip pat ir artimas jai šalutines. Dviejuose susirinkimuose buvo daromi pranešimai aktualiomis temomis: kol.Jonės Abramikaitės pranešimas apie studentų suvažiavimą Tübingene sausio mėn, ir kol.Viliūno pranešimas apie kelionę į Vieną.

Sekcijos susirinkimuose vidutiniai dalyvaudavo dvidešimtkolegų ir kolegių, daugumoje ekonomistai ir teisininkai; susirinkimai užtrukdavo vidutiniai dvi trys valandas. Žiemos semestro metu sekcijai pirmininkavo kol.P.Neniškis /teisininkas/ ir vasaros semestre - kol.Jurgis Budzeika /ekonomistas/.

Sekcijos pirmininkas yra sambūrio tarybos narys, kur jis atstovauja visuomenininkų sekcijos narių nuomonę ir išreiškia jų pageidavimus.

Literatūros ir Meno Sekcija

Mes negalime pasakyti, kad Innsbrucko studentai labai gyvai domėtųsi literatūra. Humanitarų turime nedaug, ir literatūros sekcijos susirinkimuose pasirodo tik neskaitlingas būrelis žmonių.

Pirmoje kadencijoje sekcijos pirmininke buvo D.Jesaitytė; dabar sekcijai vadovauja kol. Ričardas Urbanavičius. Viso sekcija yra turėjusi penkis susirinkimus, kuriuose buvo skaityti referatai šiom temom: kol.B.Veitkūnaitės "Modernus meno šokis", kol.Jesaitytės "Brazdžionio kūryba" ir "Bradūno "Svetimoji duona", kol.Urbanavičiaus "Innsbrucko muzikinio gyvenimo apžvalga". Be to, sekcija yra surengusi tris kultūrines popietes ir Vėlinių minėjimą. Ypatingai popietėse yra buvę daug nuotaikos ir tikro susidomėjimo menu.

Religinis - filosofinis seminaras

Susitikimas kelių Kauno u-to egzistencinės filosofijos seminaro dalyvių pažadino mintį įkurti Innsbrucke religinį - filosofinį seminarą. Klausimas ir pagrindo ieškojimas, atvirumas tiesai, visumos žvilgsnio akcentavimas, kaip antitezė siauram dogmatizmui, prisirišimui prie mokyklos, / filosofine prasme/ ir vienašališkumui, kaip naujasis priėjimo būdas prie dabarties gyvenimo problemų - dedama- religinio-filosofinio seminaro metodo pagrindan. Tokiu būdu religinis-filosofinis seminaras tampa laisvas. Jis nesivaržo kuria nors filosofine sistema. Jis stovi prieš visas sistemas kaip tyrinėtojas ir tiesos ieškotojas. Seminaras ryštasi būti platus. Jis nori ne tik grieštai religinius, filosofinius klausimus svarstyti. Jis nori pažinti dabar gyvenamo krašto mąstymą, jį palyginti su buvusiu savuoju ir iš to bandyti kurti sintezę. Savo kūrimosi užuomazgoje seminaras buvo numatęs daug vietos religijos filosofijos temoms, ypač palyginimui Vakarų ir Lietuvos religinio gyvenimo ir iš jų sintezės išvedimui.

29

Tačiau gyvenimas nesiduoda suimamas į temas. Seminaras nesilaiko grieštai nusistatytų temų. Jis nori sekti problemas, kurios nuolatos ir nuolatos iškyla ir jas pasvarstyti visumos filosofiniu žvilgsniu. Charakteringa šiam Innsbrucko seminarui tai, kad jam vadovauti pasišauna kunigas ir drauge studentų kapelionas. Tad savaime suprantama, į seminarą įsiskverbia ir dalis religinio gyvenimo klausimų. Šitą dalį reprezentuoja kunigo Kazlausko pastoviai redaguojamas religinio gyvenimo apžvalgos skyrius. Gal būt dėl to seminaras atsiduria savotiškoje teisinėje padėtyje. Nadangi seminaras atstovauja ir dalį religinio gyvenimo klausimų, kurie, be abejo, yra kapeliono kompetencijoje, tad tuo atžvilgiu seminarui vadovauti tiktų kapelionui. Tačiau seminaras yra daugiau nei kapeliono vedamas religinis būrelis. Jis rūpinasi ir filosofinėmis temomis. Ta prasme jos vadovas turėtų būti renkamas. Meno ir literatūros sekcija pradžioje buvo maniusi į religinį-filosofinį seminarą žiūrėti kaip į savo padalinį, tačiau tai apimties atžvilgiu neįmanoma. Tad religinis-filosofinis seminaras ir tokioje neišaiškintoje teisinėje padėtyje, vedamas kapeliono, kuris drauge yra ir paskutinio semestro filosofijos studentas. Jo ateities forma palikta nuspręsti ateinantiems mokslo metams.

Nuo savo formalaus įsikūrimo 1945 metų lapkričio 11 dienos iki pirmojo susirinkimo seminaras stovi ruošimosi ženkle. Pirmasis susirinkimas su menine dalimi ir Tavo Suso Braun prakalba svarsto mokslo, filosofijos, religijos tiesos santykį, siekdamas čia surasti didžiąją šių trijų gyvenimo sričių sintezę. Toliau seka temos:" Lietuviškos krikščionybės kilmė ir jos pobūdis tautosakos šviesoje" - A.Mažiulis, " Vokiečių religiniai papročiai"- O.Stikliūtė, "Žinau, bet netikiu, kad yra Dievas"-Prof.J.Mačernis, "Antropoidų inteligencijos tyrimai"-P.Bačinskas." Veras, moteris, šeima"- M.Nemikas. Pirmojo semestro pabaigoje religinis-filosofijos seminaras ruošė Prof. Erismano paskaitų: Denken, Wollen, Sein kurso pakartojimą, kaip bendrą pasiroušimą koliokvijumams.

Seminaras numato dar vieną susirinkimą, kurio darbotvarkėje: Prof.Mačernio paskaitos užbaiga ir diskusijos Prof.Erismano paskaitos temomis.

30

S p o r t o s e k c i j a

Jos veikla yra buvusi plačiau nušviesta pirmame "Sambūrio" numeryje. Dabar duodame tik keletą paskutinių įvykių:

1946 m gegužės mėn 17 d įvyko Innsbrucke krepšinio rungtynės Sambūris "Lithuania" - Prancūzų kariai. Rungtynės baigėsi /18:11/ 29:15 studentų sambūrio ekipos laimėjimu.

1946 m gegužės mėn 25 d Innsbrucko skautų ekipa buvo išvykus į Kufsteiną, kur, esant blogam orui ir komandai pasimetus, rungtynes laimėjo Kufsteino skautai pasekme 22:17.

Birželio mėn 1-2 dienomis sambūrio "Lithuania" sportininkai dalyvauja Riede surengtoje sporto šventėje: 1946,VI.1 pravestame stalo tenise turnyre mūsų klūbo narys Armonas Vytautas iškovojo pirmąją vietą, finale nugalėjęs Petravičių /Riedas/ rezultatu 21:17, 21:17, 15:21, 22:20.

Moterų žaidynėse mūsų klūbo narė Gertrudė Šubatniekaitė iškovojo antrąją vietą, finale pralaimėjusi prieš Šokevaitę 21:18, 21:11.

Birželio mėn 2 dieną pravestame krepšinio turnyre mūsų sambūrio ekipa sukluvo prieš Salzburgo lietuvių ekipą pasekme /7:5/ 15:20. Sekančiose rungtynėse prieš Riedo lietuvių ekipą, nors ir esant blogam orui, mūsiškiai laimėjo pasekme 27:13

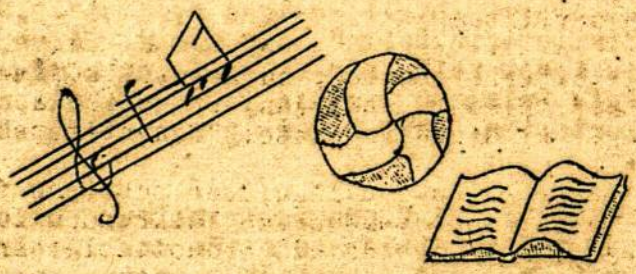

31

I n n s b r u c k o s G r a z e.

Gražią ir saulėtą kovo mėn 13 d išsiremgė didoka meninių pajėgų grupė Grazan. Išvykstant buvo gana techniškų reikalų ir kliūčių, bet kol.Vasiliauskui nuoširdžiai rūpinantis ir vadovaujant, jos buvo nesunkiai nugalėtos.

Graciečiai svečius šiltai sutiko, rūpestingai priėmė ir iš karto tarp abejų įsivyravo draugiška nuotaika. Sekančią dieną, neturėdami ypatingų uždavinių ir visur šeimininkų rūpestingai globojami ir lydimi, mūsiškiai apžiūrėjo gražius, senoviškus pastatus, pasi klus, vakare aplankė teatrą su "Kaunio balius" premjera.

Kovo 15 d vakare vienoje iš gražiausių patalpų Grazo un-to balius. Didžiulės išpuoštos salės, pilnos žmonių, žvilgą kariškių uniformos, tamsūs vyrų rūbai, balinės moterų suknios, švelnus kvepalų ir pudros kvapas, lengva, pakili baliaus nuotaika. Tūkstantinės minios akys atkreiptos į lietuvius: jie išpildo meninės dalies programą. Grazo Universiteto kultūrreferentas pranešinėje anglų ir vokiečių kalbomis, gana plačiai komentuodamas.

Pradžioje solistai: smuikininkė I.Motiekaitienė, po jos pianistas A.Kuprevičius, kol.D.Vildovas su kukliu lietuviškų dainų repertuaru ir prožektorių šviesoje B.Vaitkūnaitės išraiškos šokiai. Tolieu "Kalvelis", "Šustas" ir "Lenciūgėlis", kol.S.Kairio akordeonui besijuokiant ir platiems lietuviškiems sijonams prožektorių šviesoje bemirgant.

Šokių metu "Ragučių polka". Trepsi visi: ir platūs sijonai, ir baltos drobinės kelnės, ir balinės suknios, ir žibančios uniformos, ant laibų ir ant storų figūrų užvilktos.

Pradžioje kultūrreferentas, su nepasitikėjimu klausęs to šokio aiškinimo ir abejojęs, ar pasiseks, dabar jau juokėsi iki ašarų ir prašė: "Pakartot, pakartot".

Iš viso, programa buvo neilga, bet publikos šiltai priimta. Baliuje dalyvavę Grazo laikraščių žurnalistai, norėdami savo įspūdžius perduoti platesnei visuomenei, trupę nufotografavo ir kartu su aprašymais talpino spaudoje.

32

Kovo 17 dieną koncertas anglų karininkams. Skambino pianistas A.Kuprevičius, šoko B.Vaitkūnaitė, dainavo kol.D.Vildovas ir nepeilstąs tautinių šokių vadovas kol.G.Balukevičius su savo trupele.Kol.S.Kairys akomponavo dainoms ir akordeonu palydėjo tautinius šokius.

Pirmadienį, kovo 18 d pianistas A.Kuprevičius koncertuoja Grazo universiteto patalpose. Nedidelė salė pilna akademinio austrų jaunimo, tarp jo gražus būrelis lietuvių. Klausytojai nusiteikę rimtai, susimąstę. Skambėti Bethoveno "Menesienos sonata" , Schopenas, Musorgskis. Jaunam pianistui simpatijos po kiekvieno išpildyto dalyko pastebimai auga.

Iš Grazo išsivežti tikrai gražūs įspūdžiai apie simpatiškus ir vaišingus šeimininkus su kol.B.Beranausku priešaky.

V i e š n a g ė K u f s t e i n e

Kas iš mūsų nepažįsta Kufsteino DP stovyklos? Ne vienas iš mūsų ten ne kartą yra papildęs širdies ir kišenius resursus. Tačiau, kas turėjo progos čia atsilankyti š.m. gegužės 8 d, iš karto galėjo pastebėti pasikeitusį stovyklos vaizdą. Beveik papuošti žalumynais ir tautiniais ženklais. Visos tautybės dalyvauja stovyklos vadovybės paskelbtame reprezentacinio pasirodymo konkurse. Gegužės 8-oji - lietuvių pasirodymo diena. Tai pajuto ir Innsbrucko Studentų Sambūris "Lithuania". To pasėkoje 11 val Innsbrucko stotyje galėjai pastebėti aktyviausių sambūrio menininkų būrelį, nepaisantį "verkiančio" dangaus ir laukiantį Arlbergo ekspreso. Čia, kaip visuomet, pabrukęs smuiką po pažastim Stepas Kairys savo žavinčia šypsena mėgina sugėdinti net patį dangų, šalia jo didžiabalsis Dominikas Vildavas, "begarbindamas" basivėluojantį ekspresą, baigia išsemti visą savo "gražbylystės"leksikoną, ten antai moterų gracijos ir lenkstumo atstovė Birutė Vaitkūnaitė ritmiškais žingsniais jau kelintą kartą matuoja peroną ir pagaliau Gedimimas Balukevičius energingai beraminąs amžinai besikivirčijančias savo mažojo teatro "zvaigždes". O jų visas devynetas:čia skamba Angelės Urbytės juokas, ten Nelė Ramonaitė svaido savo akių vilyčias,

33

prie jų visų mylimoji "Papa" Gertrūda Substaiskaitė ir praktiškoji D. nutė Juodikytė ir pagaliau, kaip ir visuomet, paskutinioji suprakaitavusi prisistato Danutė Katelytė. Vyrų pasaulį atstovauja rūsčiojo veido riteris Jonas Dunduras, šalia jo linksmaplautis "Miuka" Jonas Gustainis, toliau matosi ir elegantiškieji Konstantino Arcibuševo ūsiukai ir Marijono Valaičio "solidnoji" figūra.

Pagaliau ekspresas čis, o už geros valandos kartu su mumis Kufsteine. Ten mus tiriamu žvilgsniu pasitinka Kufsteino lietuvių vedas ponas Baronas. Juk visos jo viltys mumyse. Šiltai paspaudęs mums dešines, vedasi įsavo lietuviškąją šeimyną, kurios būstinę puošia aukštai plevėsuojanti trispalvė ir meniška ranka akmenėliais išdėstyti tautiniai ženklai ir tėvynės ilgesio šūkiai. Tautiečiai savo broliškomis šypsenomis sušilde mūsų širdis ir gausiomis vaišėmis sočiai mus pasti prina.

Vakare stovyklos salė sausakimšai pripildyta stovyklos gyventojų ir svečių, kurių tarpe ir visa stovyklos vadovybė su savo ūsuotuoju komendantu priešaky. Uždangai pakilus, scenoje pasirodo p.Baronas laisvai penkiomis kalbomis pranešdamas vakaro programą, ir po to mūsų sambūrio "žvaigždės" pradeda skinti laurus ir rinkti aplodismentų lietų.

Birutė Vaitkūnaitė stebina žiūrovus savo išraiškos šokiu, Stepas Kairys savo virpančiu smuiko suokimu, lyg burtininko lazdele, užliūliuoja klausytojus, D. Vildovas, S.Kairiui fortepijonu palydint, savo tautinėmis liaudies dainomis uždega klausytojų širdis karingo nuotaika ir pagaliau G.Balukevičius su savo šokėjų grupe, diriguojant Kairio akordeono akordams, teikia progos žiūrovams pažinti kelis lietuvių tautinius šokius, susilaukdamas gausingų aplodismentų. Jaukią nuotaiką dar papildo dvi mažutės stovyklos gyventojos sesės Žemgulytės, skoningai pašokdamos keletą stilizuotų šokių ir tuo parodydamos neabejotinus gabumus baletui.

Po liau suktiniu pradedame šokius, o jiems įpusėjus, "ragučių polka" priverčiame gerai paprakaituoti ūsuotąjį stovyklos šefą ir kitus vadovybės atstovus bei svečius.
Sekantį rytą grįžtame Innsbruckan prie paliktų studijų, palikdami Kufsteino lietuviams iškovotą pirmą vietą Kufsteine, o sau parsiveždami malonius prisiminimus.

34

Vėl suskambo skautiška daina

Gegužės 10 d fiksuoja lietuvių skautų vyčių įsikūrimą Innsbrucke - šiuo metu Maironio vardo draugovę.

Po gan ilgo "tuščio" tarpo mes vėl veikiame. Draugininkas - St.Kairys, vyr.skaučių skiltiės skiltininkė - Ald.Grinienė, Vyčių būrelio vadas - Šv.Vasiliauskas - taip jau išsirinkom.

Per vos mėnesį gyvenimo jau daug daug padaryta: turėjome visą krūvą suejgų, turim nemažą uniformų, būklą kichhofe - savo Huette, buvo jos atidarymas, pirmasis laužas, turėjom puikią iškylą - stovyklą Karevendelio kalnuose - pas "drūtąją Amelija", atseit, Hallerangeralmę, kuri davė didelį įnašą skautiškų žinių bagažui. Žavus kalnų tūras, vadovaujamas brolio Albino, pavyko šimtu procentų - vakare visi iki vienam, atseit, 21 asmenybė gėrė pieną. Trys dienos stovyklos su visom skautiškom tradicijom prabėgo kaip akimirka. Dabar beliko tik gražūs prisiminimai uolėje kyšančios trispalvės vėliavos, maldos, himno, "Marija,Marija", užsiėmimų ir kiekviena proga skambančios dainos.

Per trumpą laiką suspėjom užkariauti visos apylinkės simpatijas. Išlydint, Amelija surengė gerus pusryčius, "graudų" atsisveikinimą, ilgą rankų mojavimą. Albinas vėl vadovauja Hallerangeralm - Isar slėnis - Scharnizas-Innsbruckas, deja, jau Innsbruckas.

Turim jau savo tradicinę dainą su J.Sungailos žodžiais ir mūsų malonaus bendradarbio dirigento Al.Kučiūno muzika. Jau užmezgėm ryšius su austrų skautais, su Šveicarijos skautų s-ga ir laukiam oficialaus įregistravimo iš Paryžiaus, laukiam likusiems uniformų, rengiamės Joninių laužui.

Kaip matote, entuziazmas aukščiausio laipsnio. O mūsų eilės nuolat didėja. Gaila, kad kol eina kūrimasis ir tvarkymasis, negalima priimti į savo eiles nebuvusių skautais.
Bet ir tas susitvarkys.

Šiuo metu mūsų apie 40.

35

Muzikinio gyvenimo apžvalga

Prie turtingo skaičiumi ir įvairaus kokybe Innsbrucko muzikinio gyvenimo prisidėjome ir mes, lietuviai. Palyginus su kitataučiais koncertantais, mūsų menininkų pasirodymai nebuvo ypatingai gausūs. Innsbrucke teturėjome du A.Kuprevičiaus fortepijono vakarus ir vieną simfoninį koncertą, jam dalyvaujant. Be to, dar Innsbrucke koncertavo P.Rutenis. Bregenze įvykęs Birutės Vaitkūnaitės modernioji meno šokio vakaras susilaukė salėje tokio nuoširdaus susidomėjimo, kad jis čia būtinai paminėtinas.

Andrius Kuprevičius pažįstamas mums jau iš Lietuvos. Dar būdamas konservatorijoje, jis jau buvo žinomas, kaip labai daug žadantis menininkas. Kokį mes jį prisimename iš Lietuvos? Apvaldyta, nuostabiai lygi technika, be galo griežta ir logiška linija, perdėm apgalvotas ir išbaigtas veikalo atlikimas. Jis sugebėdavo klausytoją pavergti ir sužavėti.

Su neįprastai dideliu susidomėjimu laukėme pianisto pasirodymo Innsbrucke. Pirmo koncerto programa - vien tik Šumanas ir Šopenas, vakarų ir rytų romantikai, buvo labai daug žadanti . Po gan nedėkingo Šumano Papillons op.2 sekė programos kulminacinis taškas - Karnavalas, veikalas, statąs interpretatoriui ypatingai daug reikalavimų. Ilgas ir techniškai labai sunkus jis grąsina kiekvienu momentu netekti savo meningumo ir ištižti į ilgą ir klausytoją varginančią pabaisą. Koks tačiau trumpas ir vieningas pasirodė ši karta tas kaukių paradas! Neperdėsiu pasakydamas, kad Karnavalu pianistas savo užkerėvo daugiausiai simpatijų Innsbrucko muzikos žinovų tarpe.

Antro koncerto dalis, skirta Šopenui, mus ypatingai nustebino savo subjektyvaus pergyvenimo intensyvumu ir jausmo šiltumu. Jei pianistas anksčiau sugebėdavo pavergti ir sužavėti, tai šį kartą jis ir sujaudino. Negausios, kaip paprastai Innsbrucke, publikos pritarimas buvo tikrai nuoširdus.

Maždaug po pusantro mėnesio įvykęs antras A.Kuprevičiaus koncertas susilaukė jau ir iš austrų pusės didelio susidomėjimo. Gaila tik, kad programa buvo vietinei publikai kiek svetima. Jų formalistiškam muzikos supratimui Šopenas yra saldžiai sentimentalus, o Listas - tuščias. Jei prieškištas Listui yra ne be

36

pagrindo, tai pavadinti Šopeną sentimentaliu tikrai negalima. Galima turėti apie jį tik sentimentalų supratimą, o čia jau tik patiės klausytojo nusistatymo reikalas. Šopenas, kurį mes girdėjome, tikrai nebuvo sentimentalus, nei kaip veikalų parinkime, taip ir išpildyme, žymiai romantiškesnis, negu pirmame koncerte, kas visam vakarui suteikė tam tikrą savotišką charakterį.

Antroje koncerto dalyje girdėjome Musorskio šešis vienos parodos paveikslus ir eilę Listo veikalų. Labai gaila, kad parodos paveikslai buvo ne visi ir be promenadų - perėjimų, vaizduojančių parodą lankančio kompozitoriaus asmenybę ir jo nuotaikas bei įspūdžius tarp atskirų paveikslų. Veikalas tikrai būtų daug laimėjęs.

Listo kūriniams skirtoje dalyje L.Kuprevičius turėjo progos parodyti visą savo technikos virtuoziškumą.

Abu koncertai buvo austrų spaudoje labai palankiai sutikti ir paminėti nešabloniškomis recenzijomis, kas Innsbrucke yra tikrai reta.

Didžiausias ir sunkiausias solistui bandymas yra koncertas su orkestru, o ypatingai toks veikalas kaip kad Čaikovskio koncertas fortepijonui b moll. Techniškai nepaprastai sunkus, reikalauja nuo pirmos iki paskutinės gaidos labai didelio įtempimo, o Čaikovskiui charakteringas nuotaikų ir niuansų įvairumas - didelio įsijautimo, bet kartu ir labai didelės kultūros. Labai didelį pavojų sudaro orkestras, kurio vaidmuo šiam koncerte yra ypatingai didelis.

Labai vykusiai šį koncertą charakterizavo vienas austrų kritikas, kaipo kovą solisto su dirigentu, kurią visai neužpelnytai pralaimėjo pianistas. Jei negalime sutikti su nuomone, kad solistui galima viskas, o dirigentas turi jį bet kuria kaina gaudyti po partitūrą, tai jokiu būdu negalime daleisti, kad dirigentas primestų solistui savo tempus ir savo veikalo vaizdą, kuris yra solistui visai svetimas. Kaip bebūtų, fortepijonas čia yra solo instrumentas, o ne orkestro sąstato papildymas.

Grįžtant prie atlikimo, tai Čaikovskis, kaip retas kuris kompozitorius austrams svetimas. Jis jiems per daug atviras, per daug nuoširdus. Tai buvo labai jau-

37

čiama interpretacijoje dirigento, kuris, deja, nerado reikalo skaitytis su solistu. Labai džiugu, kad tai pastebėjo patys austrai ir mūsų solisto tikrai aukštame lygyje išlaikytą atlikimą atitinkamai įvertino. O dirigentas pirmą kartą savo Innsbrucko karjeroje gavo pylos!

Didžiausias jauno menininko pergyvenimas, tai jo pirmas savistovus koncertas. Pirmas bandymas parodyti viešumai ilgo ir sunkaus darbo vaisius ir ... dar kaiką.

Menininkas, tai žmogus, kuris nepasitenkina tuo, ką pats pergyvena, bet kurio sieloje dega nuolatinis minties įpavidalinimo troškimas. Bet kuris rezervuotumas, nedasakymas ar vidutiniškumas menui yra didžiausi nuodai. Tik menininkas, kuris kūrybinio proceso metu atiduoda viską, sugeba pasiekti kūrybos viršūnę.

Atiduoti viską prieš pilną salę svetimų ir abejingų žiūrovų tikrai nėra taip paprastas dalykas. Todėl ir būrelis Innsbrucko kolegų su ypatingai šiltu susidomėjimu vyko į pirmąjį Birutės Vaitkūnaitės savistovų viešą pasirodymą, kuris įvyko Bregenze.

Išraiškos šokis - jauno meno rūšis, statanti ne tik menininkui, bet ir žiūrovui didelių reikalavimų. Išreikšti sąvoką judesiu atrodo labai artima, žmogui įgimta. Juk, negalėdami susikalbėti su svetimtaučiu, mes griebiamės gestų-pagalbos. Objektui tampant labiau abstrakčiu ir platesniu, reikalas sunkėja. Reikia išreikšti ilgesnę mintį, idėją. Atsiranda judesio harmonijos, dinamikos ir pagrindinės minties reikalavimai. O pavojų begalės. Kiekviena smulkmena gali žiūrovą nuteikti taip, kad jam viskas pasirodys banalu, juokinga. Jei bet kurioje kitoje meno rūšyje pagrindinis reikalavimas yra, kad menininkas besąlyginai tikėtų savim, nes tik tuo būdu jis gali įtikinti publiką, šokyje tai ypatingai svarbu, nes čia nuolat gręsia pavojus žiūrovui konkretizuoti pagrindinį šokio elementą - judesį, kuris mums, šiaip ar taip, iš kasdieninio gyvenimo pažįstamas. Šito besąlyginio tikėjimo ir nepaprastai tvirtos valios ir reikėjo mūsų šokėjai, kad išlaikytų tikrai retai biaurios publikos susidomėjimą.

Įdomiausiu programos numeriu buvo bene ciklas paveikslų, šoktas be muzikos, kas publikai atrodė itin keista,

38

bet ir čia, net ir iš tokios padlinkgosminios, buvo tarpais jaučiamas supratimo dvelktelėjimas. Tai buvo tikrai mūsų šokėjos tvirtos valios nuopelnas.

Šokėjos, jos kūno nėra; yra tik judesys ar vaizduojama figūra, tai išraiškos šokio esmė, o tuo mes besąlyginiai tikėjome.

Belieka paminėti, dar vienas mūsų menininkų pasirodymas Innsbrucke - mūsų antroji Meno popietė, atlikta E.Vaitkūnaitės, A.Kuprevičiaus ir St.Geštauto. Tai buvo pirmas susipažinimas su mūsų menininkais, kurie nuo to laiko taip aktingai dalyvauja mūsų gyvenime. Programoje turėjome jau anksčiau aptartus ė lykus, kurie vėliau buvo parodyti visuomenei viešuose koncertuose, taip, kad erčiau jų paliesti netenka. Gal tik įdomu paminėti, kad daug kam pirmą kartą teko susipažinti su šokiu išreikštais eilėraščiais. Skeptikams galiu pasakyti, kad žymusis kompozitorius Stravinskis bandė savo kompozicijas iliustruoti ukrane rodomais spalvų deriniais; o Čiurlionies tapybos sonatos?

Pačiu paskutiniu laiku įvykusiame Muzikos Mokyklos klausytojų koncerte dalyvavo ir Stasys Geštautas, pagrojęs Mendelsono koncerto pirmąją dalį.

Nei bendras koncerto lygis buvo žemas /mūsų Kauno Konservatorijoje gal tik vienas-kitas iš 21 programos numerių būtų prileistas prie viešo grojimo/, tiek St. Geštauto pasirodymas buvo stiprus. Koncertas buvo techniškai visiškai išbaigtas, labai švariai ir preciziškai pagrotas. Mes ypatingai krito į akį ir itin ryškiai išsiskyrė iš visų kitų dalykų - tai nemokiniškas priėjimas prie veikalo, leidžiąs spręsti apie susidomėjimą grynai muzikalios veikalo pusės problemomis. Vieningai pravesta veikalo linija leido klausytojams tikrai klausytis muzikos, o ne grojimo. Ne visur buvęs aukštumoje akompaniamentas kai kur trukdė gerą įspūdį. Stasys Geštautas visai užpelnytai susilaukė labai didelio publikos pritarimo. Malonu buvo išgirsti, kai žmonės publikoje teiravosi, kokios jis tautybės.

Tai toks yra mūsų įnašas į kultūrinį Innsbrucko gyvenimą. Jei mūsų studentai savo laikysena neduoda austrams pagrindo nusiskųsti lietuviais, tai mūsų menininkams turime dėkoti už tai, kad lietuvio vardas paskutiniu laiku dažnai pagarbiai minimas.

39

Rimta pasaka apie nerimtą brolį Joną ir tris užburtas karalaites

Šita pasaka turi prasidėti taip:

Močiutė užsidėjo akinius, pasiėmė ilgą raudoną kojinę, pamautą ant keturių blizgančių virbelių, paspyrė didelį niurzgantį juodą katiną ir pradėjo tokią pasaką:

Toli toli, už vienos upės ir aštuoniolikos kalnų gyveno brolis Jonas. Buvo jis ne toks, kaip visi broliai Jonai: pirmiausia, jis neturėjo dviejų protingų brolių, paskiau jis buvo labai mažas ir silpnas, ir kai pūsdavo vėjas broliui Jonui visai nereikėdavo eiti: vėjas visuomet jį nunešdavo, kur jis panorėdavo. /Prieš vėją jis iš viso nevaikščiodavo/.

Gyveno jis nuostabiai kvepiančioj pily, pačiam jos bokšte su balkonu, kuriame niekados nebuvo nei vieno žmogaus. Tenai buvo taip tylu, kad girdėjosi, kai pilies kampuose auga įvairios žolės ir lipinėjo dar įvairesni vabalai. Žinoma, kaip ir kiekvienoj pily, 12 val naktį tenai atsikeldavo iš savo karstų dvasios ir pradėdavo šlepsenti balto marmuro laiptais. Kai kurios ragana pradėdavo virti paslaptingus skystimus, o iš pilies patalpų netoli brolio Jono imdavo veržtis baisūs dūmai ir nuodų kvapai. Ten, matyti, dirbdavo ypatingai išmintingos ragana.

Vieną kartą pasiilgo brolis Jonas laimės, pasiėmė peteliškės sparnelį ir nuskrido į šalį, kur gyveno trys užburtos karalaitės. Šį kartą karalaitės buvo labai užimtos, Pati vyriausioji sėdėjo ir verpė iš šilkinio teisingumo kuodelio labai plonus įstatymo siūlus, kuriais turėjo būti surišti visi nepaklusnūs valdiniai; antroji tuo tarpu grojo savo akordeoną, o pati jauniausioji žaidė sode auksiniu futbolu. Pamačiusios brolį Joną, visos trys karalaitės metė savo darbą, užsidengė akis ir pradėjo verkti. Brolis Jonas buvo labai geras, todėl tuojau nubėgo į sodą, nuskynė tris gėlytes, iš bato aulo išsitraukė lėkštutę ir tris pyragaičius ir padavė karalaitėms. Karalaitės suvalgė pyragaičius ir vėl verkė. Broliui Jonui pasidarė labai graudu.

Tada pakėlė labai mandagiai vidurinioji karalaitė savo galvą ir taip prabilo:
"Žiūrėkit, broli Jonai. Tenai, ant stiklinio kalno yra mūsų karūna. Tiktai kalno papėdėj sėdi baisus slibinas

ALp(LKA)5215
1946, Nr. 2

Pluksna ir nori mus praryti. Jeigu Jūs jį nužudytumėt, aš už Jūsų ištekėčiau."

Brolis Jonas išsiėmė savo kardą ir pasidėjo šalia.

Tada be galo grakščiai pakilo vyriausioji karalaitė ir, banguodama ilgomis rankomis, tarė:

"Gerbiamasis, jeigu Tamsta tikrai suvaldytumei baisųjį slibiną Plunksną, mes būtume Tamstai labai dėkingos, ir būtent, štai dėl ko: 1/ slibinas Plunksna mums kliudo užsidėti ir 2/ pastoviai siekti krašto gerovės. Tamstai jį sutvarkius, Tamsta tikrai galėtumei gauti mano arba vienos iš mano seserų ranką ir, galimas dalykas, pusę karalystės".

Brolis Jonas pasiėmė savo kardą ir pasakė: "Aš Jus išgelbėsiu, karalaitės!"

Jauniausioji karalaitė, tai išgirdusi, įkišo galvą pro langą, papurtė savo auksines garbanas ir sušuko: "Pažiūrėsim, brolau, ar tau dar kas nors iš to išeis!"

Suprantama, ji buvo dar labai jauna, ir vyresnės seserys jai tik atlaidžiai nusišypsojo.

Brolis Jonas nuėjo prie kalno, ant kurio viršūnės žibėjo karūna ir, nors buvo labai silpnas, drąsiai sudavė slibinui Plunksnai per galvą. Jo didžiam nustebimui Plunksnai galvė subyrėjo į daug mažų gabaliukų ir nuostabiu būdu jie pasidarė mašina, kurią valdiniai kažkodėl pavadino panelė Rašomoji Mašinėlė. Pasiėmė brolis Jonas Rašomąją Mašinėlę ir sugrįžo pas karalaitės.

Nuo šios vietos pasaka įgauna tragišką pobūdį, nes brolis Jonas nežino, kurią karalaitę pasirinkti sau žmona. Pati gražiausioji, nors ir labai pamaldi, bet nuolat ir viešai triukšmauja bažnyčioje, vyriausioji labai ilga ir per daug elastinga, o jauniausioji yra be nusistatymo ir turi daug tamsių aistrų: žudo šaltakvapes žuvis ir spardo futbolą.

- Du brūkšniukai -

?

Redaguoja redakcinis kolektyvas
Atsakingas redaktorius - O.Stikliūtė
Innsbruck, Innrainstr.25